

SER DIGNITAT
O SER ESCLAVITUD
P. 4-8

DE LA FAMÍLIA
HETEROCENTRADA A LA
DIVERSITAT DE MODELS
P. 20-25

UNA EXPERIÈNCIA DE
MENTORIA
D'ARRELAMENT SOCIAL
P. 28-30

INVERTIR EN LES
PERSONES
P. 39-42

ACCIÓ,
FE I
INSPIRACIÓ

Salillum

5€
ACCIÓ
CATÒLICA
OBRERA

17

primavera-estiu2m23

**Remedios
Zafra**

“ La feina ens inunda
i s'apropia de la
totalitat dels temps ”

SUMARI / SALILLUM17

03 EDITORIAL
SEXUALITAT:
DIVERSITAT I DIGNITAT

04 ENS HI ENDINSEM
TECNOLOGIA I ESCOLA

9 TRIBUNA A PEU PLA
MAR GRIERA

12 INSPIRACIÓ
ENTREVISTA A
REMEDIOS ZAFRA

18 CONNEXIONS
ASSEMBLEA I SEMINARI
MTCE-BCN

20 DOSSIER
DIVERSITATS DE FAMÍLIES

26 L'EVANGELI ÉS VIDA
JOSEP M. PUJOL

28 SOM DIVERSES
MENTORIA DONA GÀMBIA

31 L'ESGLÉSIA ES MULLA
REDES CRISTIANAS

34 GERMANS EN CAMÍ
MTC BRASIL

38 RETALLS VARIATS
BREUS

39 ALTERECONOMIA
OIKOCREDIT

Número 17

PRIMAVERA-ESTIU 2023 / 5 €

REVISTA D'ACCIÓ, FE I INSPIRACIÓ

Salillum és una publicació semestral d'Acció Catòlica Obrera que informa sobre temes vinculats amb l'Església de Jesús i el món del treball i que es distribueix entre la militància, simpatitzants i subscriptors. L'opinió d'ACO la trobareu a l'editorial, la resta d'opinions seran responsabilitat de les persones entrevistades o autors dels articles.

Editor: Acció Catòlica Obrera.
C. Tapioles, 10. 08004 Barcelona.
T. 93 505 86 86. www.acocat.org.

Consell de redacció: Elvira Aliaga,
Joan Francesc Cánovas,
Quim Cervera, Ton Clapés,
Quiteria Guirao,
Joan Manel Mayordomo,
Joan Andreu Parra,
Àngela Rodríguez.

Consell editorial: Sonia Herrera,
Óscar Muñoz, Josep Pascual,
Mercè Solé, Xavier Such.

Col·laboradors: Albert Dresaire, Oriol Francesch i Llongueras,
Josep Maria Pujol,
Montserrat Sidera.

Rúbrica: Mar Grieria

Fotografia portada: Jorge Peteiro.

Fotografia contraportada:
Claudia Frontino.

Il·lustració: Fabio Almeida
i Mir Parra.

Correcció lingüística: Josep Pascual.

Traducció: Helena Antó,
Ignasi del Blanco, Ramon Porti, Conxi Yuste.

Disseny original: David González

Maquetació: Enric Vidal

Impressió: Cevagraf, sccl

Dipòsit legal: B1782-2015

ISSN: 2385-5762

ACCIÓ CATÒLICA OBRERA
Carrer Tapioles, 10. 08004 Barcelona
T 93 505 86 86 | www.acocat.org

SEXUALITAT: DIVERSITAT I DIGNITAT

“Visibilitzar la diversitat de formes de família que tenim a l’ACO”, va ser un dels objectius que la Comissió de Comunicació ens vam marcar per aquest curs. Per això, en aquest número de *Salillum* publiquem el dossier “De la família heterocentrada a la diversitat de models”, fet a quatre mans per la Quiteria Guirao i en Joan Manel Mayordomo. És una qüestió de la qual no n’hem parlat explícitament a l’ACO, però que està integrada en la realitat de la diversitat de vides dels nostres militants, que als nostres grups de revisió de vida se senten acceptats i lliures de continuar i aprofundir en les seves opcions. Els nostres fills també són agents educadors que ens ajuden a ampliar aquesta mirada. Això no obsta perquè tinguem molts reptes amb el col·lectiu LGTBIQ+, per exemple, les dificultats i restriccions que molts d’ells, per raó de la seva condició, es troben en el món laboral.

No és fàcil l’encaix entre les opcions de vida i la doctrina de l’Església que, malauradament i tot sovint, queda en fora de joc i obliga els fidels a fer un discerniment de consciència (pensem, per exemple, en l’encíclica *Humanae Vitae* i tot el que s’hi diu de la contracepció). No en va, aquesta moral sexual que emana de la doctrina, hem de reconèixer que a vegades ha impregnat la nostra visió i l’ha carregat d’un judici injust respecte a col·lectius amb un comportament sexual diferent del normatiu, com l’LGTBIQ+. L’Església (cadascú al seu nivell de responsabilitat) encara hem de fer un camí per reconèixer el sofriment, l’ocultació, la victimització i la violència que hem causat en moltes persones que, sexualment, s’apartaven de la norma convencional i que consideràvem *pecadores*.

Per anar-nos desprenent d’aquestes adherències no hi ha un altre camí, per als que ens diem creients, que seguir Jesús, un model en l’acollida del diferent i no normatiu, en la misericòrdia vers els que estan marginalitzats, en l’amor lliure i sense etiquetes... Preguntem-nos si en els nostres grups, comunitats, feines, entitats..., som prou acollidors d’aquestes persones i les seves famílies, si hi tenen espai i els reconeixem, si els oferim obertament el missatge de salvació, si creiem que Déu també està en elles... La teòloga Montse Escribano hi reflexiona en aquest vídeo (<https://youtu.be/VimyDhfD3iw>) en què parla d’*esperança audaç i creativitat*, com a eines necessàries per fer aquest camí. Ens hi atrevim? ■

Ets lliure de compartir i adaptar els continguts de *Salillum* [llevat que indiquem el contrari] indicant-ne l’autor i la procedència i distribuint-los amb una llicència igual que aquesta. No es permet un ús comercial de l’obra original ni de les possibles obres derivades. Llicència de Creative Commons Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual (by-nc-sa).

creative commons

SER DIGNITAT O SER ESCLAVITUD

Per **Oriol Francesch i Llongueras**, docent en frau de llei, ecologista, militant dels moviments socials i del sindicat USTEC-STEs (IAC), amb les mirades de Jessica Triviño Montero i de Llum Mascaray Olivera

L'acceptació acrítica de les tecnologies en els centres educatius està completant una transformació del món de l'ensenyament que pretén l'absoluta mercantilització de cos i ànima

Alena Darmel / Pexels.com.

[En aquest article no tractarem l'impacte de les tecnologies sobre els infants en el procés del seu aprenentatge o les conseqüències sobre la seva salut mental]

PORTES OBERTES: "¡YO NO SOY TONTO!"

Us preocupa l'educació de les vostres criatures. Perfecte. Però recordeu, com si d'un supermercat es tractés, diversos centres d'ensenyament que es mostren com a productes en competència. I és així, gràcies a la falsa «llibertat d'elecció de centre», les autonomies de centre o l'infrafinançament del sistema educatiu que, de la mà del canvi ideològic, ha transformat l'educació en un servei individualitzat enlloc d'entendre's com un dret comunitari.

I en aquest mercadeig d'alumnat per no perdre línies, en què els centres miren de marcar perfil propi i enlluernar les famílies, hi juga un paper importantíssim el màrqueting tecnològic com a cortina de fum.

Pòsters dissenyats amb *Canva*, impressions de plòters gegants, material audiovisual gravat amb *drone*, pissarres digitals, robots de *Legó*, impressores 3D, ordinadors *Toshiba* o fins i tot l'oferiment d'un *Chromebook* amb la matriculació al primer curs d'ESO..., són ganxos llançats a les famílies per mantenir quotes de mercat en una estratègia que banalitzava l'educació i és, certament, poc ètica. I si aquesta realitat s'ha imposat a l'escola pública, val més que no parlem de l'escola privada.

Però la venda del producte --educatiu-- va molt més enllà de l'objecte --tecnològic-- i els suculents ingressos empresarials provinents de fons públics. Aquesta és només la punta de l'iceberg.

LA GESTIÓ DE LA QUOTIDIANITAT, EN MANS PRIVADES

Heu de saber que la gestió diària dels centres ha virat cap al tòtem

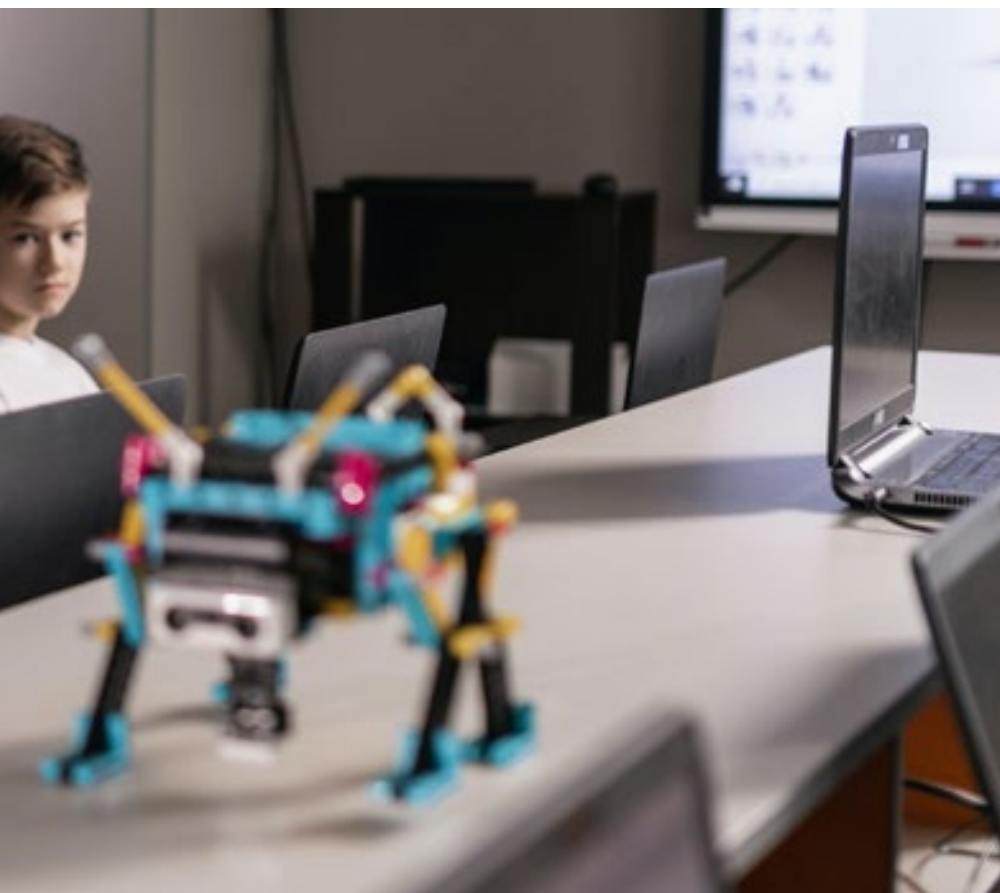
de la modernitat i l'utilitarisme, tot deixant de costat altres ingredients com ara els aspectes més humanístics, el contacte personal o la pròpia bretxa tecnològica de famílies i generacions. Així, plataformes *online* s'imposen com a canals de comunicació principals amb les famílies, l'entrega de notes o el contacte entre docents, però també altres aspectes que van des del seguiment de l'assistència, la reserva d'espais, la facturació, els inventaris o la gestió de plantilles, en moltíssims centres educatius.

Recordeu, com si d'un supermercat es tractés, diversos centres d'ensenyament que es mostren com a productes en competència

Altres cops, la manca de recursos humans i el nou marc gerencial imposat als centres ens aboca a buscar solucions encara que aquestes passin per hipotecar part del nostre pressupost cap aquests serveis privats com són *Additio* o *Ieduca*. I fixeu-vos si és així, que aquesta última plataforma anuncia en el propi web tenir més del «40% del mercat de centres públics catalans». Quants diners públics deuen rebre aquestes empreses? On és el Departament?

No podem separar aquesta privatització del dia a dia, en què hauríem d'incloure també les persones invisibilitzades i precaritzades responsables de la neteja, l'alimentació o les extraescolars dels nostres infants i adolescents, d'aquesta nova concepció gerencial de l'escola, l'escola feta empresa.

>>>

Gustavo Fring / Pexels.com.

I parlant de persones invisibilitzades: tota aquesta incorporació massiva de tecnologies exigeix una tasca immensa de manteniment, de software i de hardware, inassumible pel centre, fet que suposa o bé l'explotació de la persona docent responsable digital del centre o la contractació d'empreses externes..., i més privatització.

El Departament d'Ensenyament (ara, Departament d'Educació) i les escoles del territori hem decidit fer omissió de responsabilitat i hem entregat a Google l'entorn d'aprenentatge

El Decret de Plantilles, conjuntament amb el d'Autonomia de Centres i el de Direccions impulsen el canvi de model de gestió i la seva mercantilització, en què tothom competeix: el personal

docent, els equips directius o els propis centres educatius entre ells, tots sota la premissa de la productivitat. La concepció de la igualtat, la redistribució o la democràcia queden marginades.

I ja sabem que en el cas de l'escola privada (concertada o no) és així, perquè és concebuda pròpiament com un negoci (en forma de fundació o cooperativa que està, a més, subvencionada amb diners públics) i les famílies són mers clients, però a l'escola pública també s'està donant aquesta transformació.

LA TEVA CRIATURA REQUEREIX D'ENTORNS ADAPTATS: COMPRA REVOLUCIÓ TECNOEDUCATIVA!

Famílies, si amb alguna cosa no us marejarem entre centres és amb l'entorn d'aprenentatge, amb això podeu estar tranquil·les. Estimades famílies, el Departament d'Ensenyament (ara, Departament d'Educació) i les escoles del

territori hem decidit fer omissió de responsabilitat i hem entregat a Google (filial d'Alphabet Inc.) aquesta tasca. Però no us espanteu pel fet que una multinacional de la publicitat es dediqui a la tasca pedagògica de les vostres criatures. El sentit filantròpic i ètic d'aquesta empresa ha promogut un programa, gratuït i vocacional, per millorar l'ensenyament: *Google for Education*. I s'ha compromès a no robar les dades.

Tota la interfície de treball, el correu de *Gmail*, l'emmagatzematge al núvol del *Drive* per poder guardar les elaboracions pròpies de l'alumnat fetes amb les eines del *Workspace* com els treballs fets amb *Docs* o les pàgines web facilitades pels models de *Sites*, i tot passant pel canal coordinador de l'aula virtual del *Classroom*, estan dissenyats per «augmentar la productivitat i optimitzar el treball dels alumnes», afirma el monstre de *Silicon Valley*.

Malauradament, aquest no és l'únic cas d'intrusisme del món

dels negocis fent educació: la producció privada i privatitzadora en el món digital educatiu és una immensa realitat. Li diuen *EdTech*.

La incorporació massiva de les tecnologies i el món digital serveixen de palanca per accelerar un canvi metodològic de fons que requereix ser alimentada

I és que la vostra preocupació per l'educació de la quitxalla és certament fonamentada, i el món ha canviat molt des que vosaltres vau estudiar. Però això també ho saben les «empreses del negoci de l'educació». Així que us omplen les mans i el mòbil amb anuncis publicitaris de grans projectes solucionadors de tots els problemes i que assegurin l'èxit educatiu de la teva criatura i el seu futur laboral.

La incorporació massiva de les tecnologies i el món digital serveixen de palanca per accelerar un canvi metodològic de fons que requereix ser alimentada. Així, i sota un bonic paraigua de paraules maltractades i desvirtuades com són la inclusió educativa, la igualtat social o la innovació pedagògica, es presenten projectes que es basen en dues idees: l'escola com a institució obsoleta i el menyspreu del coneixement. Les autodenominades fundacions educatives i els seus gurús llancen programes i projectes hipercreatus i estimulants que promouen un canvi de paradigma educatiu i que inclouen el *mentoring*, el *coaching emocional*, les aliances i els *partners*, el *gaming*..., i una infinitat d'innovacions... que provenen del món empresarial i que tenen per objectiu l'obtenció de productes en detriment de processos (socials, culturals i cognitius).

Un exemple d'aquests n'és la *Escola Nova 21*, impulsada per

la Fundació Jaume Bofill, que s'autoproclamava com a «aliança per a un sistema educatiu avançat». Els diners injectats per CaixaBank i companyia no van ser efectius i el resultat, sí, va ser un fracàs que no va permetre desacreditar el sistema educatiu català. Ara llancen *Magnet*, un programa que proposa als centres una «aliança per a l'èxit educatiu».

Un altre exemple de segell de qualitat educativa *cool*, és l'*Aliança STE(a)M*, un programa d'innovació d'impuls de les vocacions científiques (S), tecnològiques (T), enginyeries (E) i matemàtiques (M), en especial de les dones. La (a) és d'Art, serveix com a maquillatge però no interessa gaire, la veritat. Veurem què en resulta a Catalunya de la *STEAMcat*, però si accediu al web oficial del Ministerio de Educación i visiteu el «Quiénes Somos» veureu que no en falta ni una: la banca, les energètiques, les informàtiques, les telecomunicacions... >>>

STEAMcat /
Departament d'Educació.

STEAMcat / Departament d'Educació.

PRIVATITZACIÓ DEL SENTIT DE L'ESCOLA: L'ÀNIMA

Fixeu-vos com l'arribada massiva de tecnologia a l'escola ha implicat una privatització estructural del sistema al dictat dels grups inversors: l'educació és entesa com una *bussines point center*.

Hi ha una infinitat d'innovacions que provenen del món empresarial i que tenen per objectiu l'obtenció de productes en detriment de processos (socials, culturals i cognitius)

El Departament d'Educació injecta milions d'euros (200 milions només enguany) a la patronal de la informàtica sota el concepte de digitalitzar l'educació, però alhora els centres ens veiem obligats a la contractació de serveis externs per a totes aquelles qüestions estructurals. Així doncs, i tal com hem comentat anteriorment, perdem els entorns virtuals i la gestió dels propis centres.

I s'acaba donant la paradigmàtica contradicció que aquell espai de "formació per a la pau, el respecte als drets humans, als éssers vius i al medi ambient", que segons la LOMLOE hauria de ser l'escola, està ocupat per un conjunt de transnacionals de la digitalització que són uns dels grans violadors de la justícia mundial^[1] (com a mínim, hi tenen vincles).

Però la privatització no és només de l'escola. És, sobretot, del sentit de l'escola.

L'escola no és concebuda com una institució central per assolir una societat justa i equitativa, no és un lloc de transmissió de coneixements i savieses, no ha de donar-s'hi l'anàlisi i la comprensió de l'entorn sociocultural i les causes que l'expliquen, ni poder desenvolupar un esperit crític, no cal que fomenti el suport mutu, la col·laboració entre iguals o

[1] Potser sona molt contundent, però podeu donar un cop d'ull al mapa de conflictes EJAAtlas dirigit per ICTA-UAB o qualsevol Observatori d'Empreses i Drets Humans, i comprovar la directa relació entre vulneracions i empreses tecnològiques. També podeu cercar condemnes per la violació de la protecció de dades.

el compromís comunitari..., i en darrera instància, no cal que sigui democràtica perquè no ha de ser política.

Les subjectivitats d'aquesta nova *escolaempresa* han de ser treballadores purament individualistes, emprenedores, flexibles, digitals, autogestionades emocionalment, d'èxit, hiperproductives i obligatòriament felices, dinàmiques, consumidoras, en creixement constant i sobretot, lliures i apolítiques.

L'arribada massiva de tecnologia a l'escola ha implicat una privatització estructural del sistema al dictat dels grups inversors: l'educació és entesa com un *bussines point center*

És veritat que el capitalisme digital i el determinisme tecnològic, amb el matalàs que significa la imposició de l'OCDE del treball competencial a les escoles, han vingut per canviar el paradigma educatiu. Concretament, per destruir-lo.

I a la comunitat educativa^[2] ens queden dues opcions: o recuperem el significat d'escola o deixem de dir-li escola. I haurem de decidir si ensenyem a ser persona o ensenyem a aguantar esclavitud. ■

[2] Fins a la darrera frase, no hi havia anomenat el conjunt de la comunitat educativa. Clarament aquest article està dirigit a les famílies. Això no eximeix la necessària reflexió, implicació i acció del conjunt de docents del nostre país, entre d'altres.

EL SEGREST DE LA MORALITAT, I DE LA POLÍTICA

Maria del Mar Griera i Llonch és sociòloga de la religió, professora de la Universitat Autònoma de Barcelona i directora de l'ISOR (Investigacions en Sociologia de la Religió). Fotos: [HazteOir.org](https://www.hazteoir.org)

Per què malgrat la diversitat, i l'heterogeneïtat, del cristianisme actual guanyen protagonisme públic les veus més conservadores?

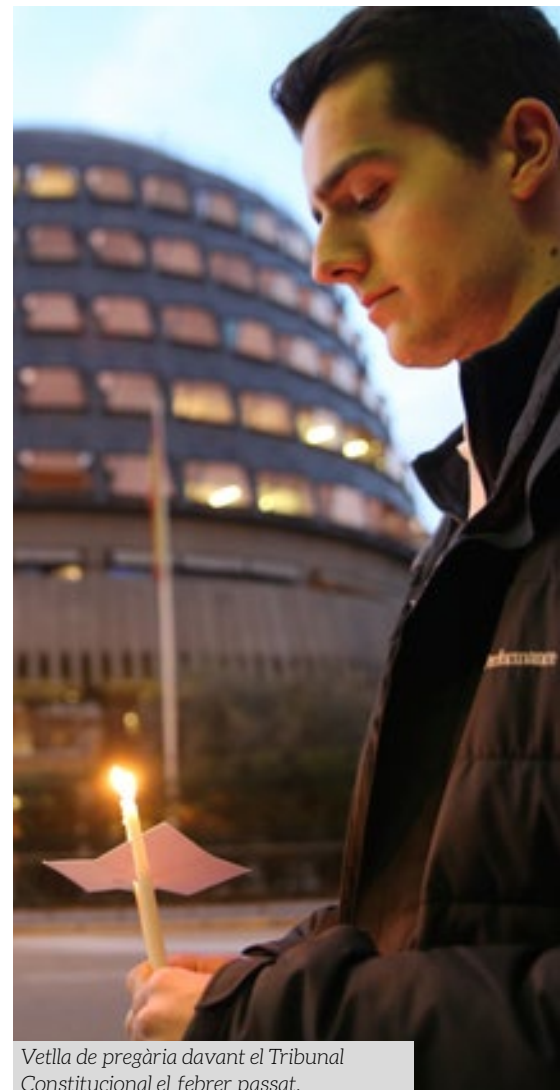
Una gran avinguda, una marquesina i un cartell on hi diu: “Rezar frente a una clínica abortista está genial”. És la campanya de l'Associació Catòlica de Propagandistas, i una més en un conjunt d'iniciatives destinades a promoure la visibilitat —o més ben dit, una determinada visibilitat— de l'Església catòlica a l'esfera pública.

Ser cristià avui implica formar part d'una “minoria cognitiva”, i aprendre a viure amb la consciència de la pèrdua d'hegemonia

Hom es pot preguntar a qui va dirigit aquest cartell. És un missatge encaminat a generar reflexió sobre el tema? És un cartell dirigit a les dones que es troben en situació d'avortar? És obvi que no. Si hi pensem una mica es fa evident que l'interlocutor és un altre. L'audiència són ells

mateixos. Un cartell d'aquest tipus vol reforçar la idea d'un nosaltres, donar plausibilitat, i força, a la idea que aquest tipus d'iniciatives són possibles, i que a més a més poden ser narrades en un llenguatge juvenil, dinàmic, i rupturista.

La sociòloga francesa Céline Béraud, a partir de l'anàlisi de la realitat del seu país, posa de manifest una paradoxa: el nombre de persones catòliques ha davallat de forma rellevant en els darrers anys a França, però, en canvi, ha augmentat el nombre de mobilitzacions públiques —i polítiques— emmarcades en un catolicisme molt conservador —o directament reaccionari. Trobem, així, militants d'extrema dreta resant el rosari en espais públics com a forma de protesta, manifestacions multitudinàries familiars contra polítiques de gènere, o la creació d'associacions diverses que tenen per objectiu combatre tot allò que soni a pluralisme o a laïcitat. A Catalunya

Vetlla de pregària davant el Tribunal Constitucional el febrer passat.

Voluntària distribuint impresos amb el bus d'HazteOir i VotaValores.org de fons a la Universitat Complutense de Madrid.

d'aquest tipus de mobilitzacions n'hem tingut menys, però no són inexistent, i a la resta de l'Estat són força habituals.

La narrativa de l'heroi que lluita contra una majoria corrupta, perduda i amoral, guanya adeptes entre certs sectors catòlics

És evident que aquesta és una visibilitat esbiaixada i que, en cap cas, podem reduir el catolicisme a aquest tipus de repertoris de mobilització pública, ni a aquest estil de posicions atrinxerades. La realitat del cristianisme a Europa és polièdrica, ideològicament molt diversa, i destaca el rol clau de l'associacionisme cristià en el camp de l'acció social, del món educatiu i del lleure. Sense obviar, alhora, el paper polític de les associacions cristianes en la defensa dels drets dels migrants o en tantes altres causes per la justícia global. Continua existint, a més, una proporció molt notable de persones que es consideren progressistes i que es defineixen com a catòliques.

ON SÓN LES ALTRES VEUS?

Ara bé, davant d'aquesta situació, la pregunta és la següent: per què malgrat la diversitat, i l'heterogeneïtat, del cristianisme actual guanyen protagonisme públic les veus més conservadores? A què responen aquest tipus de mobilitzacions públiques d'un catolicisme atrinxerat i reaccionari? On són les altres veus?

La resposta no és senzilla. De forma més acadèmica ho hem abordat en diversos articles^[1]. Deixeu-me, aquí, fer-ne un resum molt breu, i perdoneu-me per la simplificació.

Ser cristià avui implica formar part d'una "minoria cognitiva", i aprendre a viure amb la consciència de la pèrdua d'hegemonia. Això obliga, d'una manera o altra, a

negociar amb la realitat, a aprendre a conjujar quotidianament la secularització i la diversitat social i cultural amb la consciència de la pròpia fe. Per una bona part dels cristians, aquest és un procés harmònic, fet des del diàleg, la tranquil·litat i la reflexió. Ara bé, per un grup relativament reduït però molt sorollós, no és així. Hi ha resistència, dificultat d'acceptació del rol minoritari, i voluntat de combatre-ho, i revertir-ho.

Són les batalles morals les que fan emergir els punts de fricció, i les que alhora s'aprofiten com a espais de construcció d'un "nosaltres" reaccionari i defensiu

En una recerca recent, entrevistàvem joves que s'autoconsideren "molt catòlics" i que, a més, s'ubiquen ideològicament en posicions molt conservadores. Entrevistar-los, parlar-hi, ens feia evident que un bon nombre d'ells la seva identitat catòlica s'accentua, i s'acarnissa,

[1] Per exemple: García Martín, J., Delgado Molina, C., & Griera, M. (2023). "I'm going to do battle... I'm going to do some good". Biographical trajectories, moral politics, and public engagement among highly religious young Catholics in Spain and Mexico. *Sociology Compass*. O l'article Martín, J. G. (2022). Desprivatización católica, políticas morales y asociacionismo neoconservador: el caso de los grupos laicos de inspiración cristiana en el estado español. *Papeles del CEIC*, papel 259, 1-19.

Concentració antiavortista davant la clínica Dator, a Madrid.

enfrent d'un escenari que ells perceben com a amenaçant per la seva fe, i per la seva manera de viure. Alguns d'ells decideixen recloure's en ambients "protegits" per poder viure la religiositat sense interferències exteriors, però d'altres decideixen adoptar una actitud proactiva, de lluita. Era molt il·lustrativa una entrevista a un noi que havia estat sempre educat en escoles catòliques conservadores. Ens explicava que havia decidit anar a la Universidad Complutense de Madrid (enlloc de la Universitat privada catòlica que volien els seus pares) per tal de poder defensar allò que creia, i enfortir la seva fe en el que ell percebia com un "context hostil". I és que la narrativa de l'heroi que lluita contra una majoria corrupta, perduda i amoral, guanya adeptes entre certs sectors catòlics.

EN POSICIÓ DE GUERRA CONTRA UN MÓN SECULARITZAT

És d'aquestes files, d'aquest context de persones enfadades, i en posició de guerra contra un

món secularitzat, d'on surten els "emprenedors morals" que emergeixen en la intersecció entre els grups de dreta i extrema dreta i certes comunitats cristianes. Són aquells que s'autoperceben com a garants de la moralitat en una societat en decadència. Ubiquen els seus discursos, i les seves posicions, en un marc cognitiu i normatiu, que ancorat en teologies diverses i influències polítiques, divideix el món entre les accions que promouen "la cultura de la vida" i la "cultura de la mort". El naixement i l'expansió de tot un seguit d'associacions, moviments i plataformes que s'erigeixen en defensores de la moralitat pública —des de Hazte Oír, passant per Vividores, i tantes altres similars— tenen en comú l'arrelament en aquest marc normatiu (cultura de la vida/mort), i alhora la creixent utilització de repertoris seculars (la llei, les manifestacions, les campanyes publicitàries) per fer avançar, i visibilitzar, el seu projecte. Molts factors els juguen a favor: les aliances internacionals que empenyen les anomenades

guerres culturals a escala global, la lògica de polarització social, la dinàmica de les xarxes socials i el pes geopolític creixent dels moviments d'extrema dreta.

En aquesta contesa, no parlem només de religió. És un projecte que va molt més enllà de la religió, és un projecte cultural, social i polític, però que pren el llenguatge de la moralitat com a punt de partida. Són les batalles morals les que fan emergir els punts de fricció, i les que alhora s'aprofiten com a espais de construcció d'un "nosaltres" reaccionari i defensiu. És possible fer sentir altres veus en aquest context? No tinc cap recepta infal·lible, però no puc deixar de pensar en el vell eslògan de "reclaim the streets" que en aquest cas hauria de ser reivindicar, reapropiar-se de la moralitat, d'una altra moralitat, perquè deixi d'expressar-se en singular a l'esfera pública, i es pugui construir en plural. Quelcom que, de fet, no és res més, que un clam per tornar a la política, a la política en majúscules, per poder lluitar per un altre tipus de món. ■

REMEDIOS ZAFRA, ESCRIPTORA I INVESTIGADORA
DE L'INSTITUT DE FILOSOFIA DEL CSIC

**"REPRENDRE ELS
LLAÇOS COL·LECTIUS
I L'AUTOCONSCIÈNCIA SÓN
ELS ÚNICS REMEIS CAPAÇOS
DE CAPGIRAR AQUESTA
SITUACIÓ"**

A l'últim assaig de Remedios Zafra Alcaraz (Zuheros, 1973), *El bucle invisible* (Ediciones Nobel, 2022), s'hi trasllueix part de la seva vida: el treball agrícola al seu poble de Còrdova, la llar i la convivència, l'elecció ciències/lletres del batxillerat, les dificultats per explicar als pares el seu ofici, els mals físics i de l'ànima, la degeneració de la professió vocacional... Tot això permet connectar amb l'autora i, probablement, com en llibres precedents suscitar tot un corrent de vivències compartides amb els lectors. Ens rep cordialment (amb pantalla interposada) al seu despatx del CSIC.

Ets filla d'un poblet de Còrdova. Aquest origen rural, què t'aporta?

Té molt a veure amb les oliveres: aquesta idea de l'arbre arrelat i que descobreix el que hi ha fora; com diu Virginia Woolf: "Tinc arrels, però flueixo". Es pot habitar en aquesta contradicció, tot i que integrar-ho és complicat: uns orígens que acotxen (i de vegades estrenyen) però que també permeten volar. A més, són part imprescindible de la meua escriptura; m'interessa l'observació del món per a comprendre'l, però una observació des del punt de vista biogràfic, ja que els estudis basats en les dades en massa no aprofundeixen en les persones. Aprofundir vol dir conèixer el valor que dona la reflexió escoltant l'altre i aprofundint en un mateix. Un dels aprenentatges que per ser de poble he tingut l'explico a *Lo mejor (no) es que te vayas* (Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí del Govern d'Espanya, 2007). Són històries de dones en què narro les diferents posicions que una persona es troba en un poble

petit des que neix: el que més se't repeteix és que "el millor que pots fer és anar-te'n", per formar-te, per no repetir una herència de desigualtat... El descobriment de la llibertat que implica aquest consell va implicar, en el meu cas, prendre distància del poble per a ser lliure. És la metàfora de l'el·lipse transformadora dels antropòlegs Edith i Victor Turner, és a dir, iniciés un pelegrinatge i tornes transformat o no tornes, perquè alguns consideren que el lloc d'origen els ha oprimat.

«Els temps de concentració estan reduïts a vacances i al descans, això és pervers»

En el pas cap a la maduresa, amb quina part essencial de tu estàs connectant?

Estic just en aquest moment vivencial de presa de consciència de recuperació de la materialitat del cos, ja que en els últims temps semblava que volava sense cos, quan hi ha un cos propi i cossos que cal cuidar. En els treballs intel·lectuals i abstractes sembla que amb la veu i la presència ja hi és tot. Però complir anys et sacseja, et porta les malalties dels qui són a prop teu i les pròpies, l'envelliment dels pares. En el meu cas, el cos s'ha fet sentir radicalment i ha demanat atenció. ¿Era incapaç de frenar en aquesta *vida-treball* que ens caracteritza? La meua voluntat anava per una banda, i el cos ha reclamat aturar-se. Els treballs vocacionals que neixen amb passió per un fer, que tenen a veure amb la creativitat, amb allò social, amb la idea de millorar les coses, els vius com un tresor. Però en els últims quinze o vint anys, allò que donava sentit ha quedat sepultat

per estrats de rutines, d'exigència, de compromisos, de pressions per aconseguir una estabilitat econòmica. Ho he patit moltíssim. L'única manera de calmar aquesta mena d'angoixa és amb tips de poesia, ha estat un retorn a aquesta espiritualitat, un pou per descobrir aquesta sensibilitat amb allò humà i allò social que seguia estant dins.

De fet, *El bucle invisible* està escrit en una convalescència.

Sorprenentment, molts lectors s'han identificat amb això, no hauria escrit el llibre si no hi hagués vacances, ja que la major part del nostre temps s'ocupa amb feines relacionades amb la burocràcia, amb la seva avaluació... Els temps de concentració estan reduïts a vacances i al descans, això és pervers. Fa uns dos anys em van fer una operació de retina, aquell repòs el recordo amb una gran nostàlgia. La salut em va obligar a frenar, vaig poder parar de debò i trencar aquest vincle amb la tecnologia. Aquest temps d'introspecció i entotsolament va ser un temps guanyat per a la lectura i per a gravar fragments de text. M'esglaia el que dic: és inadmissible que empenyem les persones a reduir els temps d'aquest descans i introspecció als de la malaltia.

¿En algun moment has rebut un tracte inhumà, és a dir, t'has sentit tractada com un instrument, com una força productiva o com qualsevol objecte d'ús i abús?

Haver-ho sentit ha estat justament el motor dels meus últims llibres (*El entusiasmo*, *Frágiles*, *El bucle invisible*). No sé si hi ha un agent específic que faci aquest mal. Són caps que pressionen? Aquesta pressió avui està desdibuixada, té a veure amb la cosificació del subjecte que es deshumanitza, el

>>>

fet de sentir-nos com engranatges d'una maquinària. Un dels signes dels temps és la manera com estem construint els treballs contemporanis, tolerant que aquests poders que són presents (forces tecnocapitalistes, difícils de personificar) s'apropiïn de la totalitat dels temps (*vides-treball*). La tecnologia ha permès la globalització de la pressió que tendeix a convertir les vides en vides-treball.

«La tecnologia ha permès la globalització de la pressió que tendeix a convertir les vides en vides-treball»

Acostumes a comparar capitalisme i patriarcat.

És pervers projectar en nosaltres la responsabilitat del que estem patint. Si ens mirem de prop el patriarcat veiem que és un sistema de poder que ha convertit les dones en mantenidores de la seva pròpia subordinació, l'obligació de reiterar un sistema que les oprimeix que, per exemple, promou l'enemistat entre dones (això té similitud amb la rivalitat entre treballadors competint entre ells). Hi ha una altra analogia: el capital simbòlic o el capital afectiu amb què el capitalisme paga com a pagament suficient, per exemple, sense entendre que les cures transversalitzen la nostra vida. En el treball hi pot haver un pagament simbòlic a través de la visibilitat o el prestigi que pots bescanviar amb una altra remuneració.

Descobrir aquestes analogies em va permetre canviar el sentit de l'*autoexplotació*: això que sembla electiu, no ho visc així, ho visc com a pressió i és deshumanitzador. En l'*autoexplotació* hi ha una responsabilitat no en el jo sinó en el nosaltres sota una força externa que és el capitalisme.

Això que expliques de la competència induïda entre dones, es desmunta en algunes pel·lícules recents com *La Maternal*.

Hi ha una lectura propositiva d'apropriar-nos de l'aprenentatge del feminisme, la que ve de la sororitat, la gran revolució de l'aliança i l'agermanament entre dones, que descobreixen una desigualtat educada, l'empatia que trenca amb la inseguretat educada. Critico com les forces tecnocapitalistes converteixen el subjecte en producte animant-lo a exhibir la privadesa; però davant d'aquesta força externa també hi ha apropiacions de les xarxes per exposar el que és íntim i el que és privat quan ha estat opressiu i construir una aliança col·lectiva, com va passar amb el moviment #MeToo, que va denunciar formes de violència normalitzada. Aquesta sororitat contagiosa com un fil d'acer que uneix i crea una empatia valuosíssima entre dones, també val per al context laboral, per reforçar col·lectivitats i comunitats.

«En l'autoexplotació hi ha una responsabilitat no en el jo sinó en el nosaltres sota una força externa que és el capitalisme»

Defenses amb insistència el que és públic. Per què cal aquesta lluita?

El que és públic és el cor de la igualtat, ho crec des de l'experiència íntima viscuda i des de l'observació profunda. Si la desigualtat creixent caracteritza el món contemporani, una de les eines que permeten contrarestar-la és el que és públic. Garanteix que les persones tinguin oportunitats i drets, independentment del carrer on neixes, el cos en què neixes, el gènere amb què creixes, la família

que et correspon... Aquestes diversitats que formen part de les nostres identitats són compatibles amb la igualtat. Igualtat i diversitat van de bracet. Quan dic *públic* em refereixo a una sanitat pública, que et garanteix, independentment del teu poder adquisitiu, poder aspirar a viure i contribuir en allò social, i a l'educació pública, que per mi han estat garantia de supervivència. L'educació pública ens ha encoratjat, ha permès optar a oportunitats que creen un sòl social i que ens iguala com a humans. La tolerància i la convivència de diversitats i la llibertat de les persones de pensar per elles mateixes venen de l'educació pública de qualitat (no burocratitzada, ni mercantilitzada).

La presidenta de la Comunitat de Madrid, on vius, no pensa el mateix.

Les crítiques a allò públic em costa no veure-les com a biaixos o opinions interessades, el que és públic sembla destorbar les ànsies d'enriquiment. Missatges com el *construeix-te a tu mateix, pots fer-ho*, afavoreixen l'individualisme i el model neoliberal i dificulten la construcció del que és col·lectiu. O quan es planteja la *llibertat* com una cosa oposada al que neix del que és públic. He patit en carn pròpia el que passa a Madrid amb els serveis públics, s'emmascara aquesta privatització amb un mantra d'un govern amb belles paraules com ara *llibertat, creixement, felicitat*, que amaguen molta desigualtat i injustícia.

VIDES-TREBALL

Intentar circumscriure la feina a un horari concret, és una batalla perduda?

Amb la tecnologia s'ha agreujat això, cal lluitar perquè aquesta batalla no es pugui perdre, ja que

garanteix la nostra humanitat. Sense temps no solament no podem pensar lliurement, no podem ser subjectes; la deshumanització té la seva fórmula més evident en aquesta neutralització o fagocitació dels temps pels treballs. La feina s'ha transformat de moltes maneres: els treballs han quedat desdibuixats en tasques líquides molt intervingudes per la tecnologia, que no sabem gaire bé on acaben. La tecnologia, en ser portàtil, sempre va amb nosaltres i així la feina ve amb nosaltres; hem guanyat els espais, però hem perdut els temps. Fa anys ho vèiem com una cosa afavoridora per a la conciliació, pensàvem que tindriem una vida millor a través de la tecnologia, però el que ens trobem és una apropiació per part del treball de la major part dels temps (vida, son, descans). Ens resulta molt complicat desconnectar.

«La sororitat com a fil d'acer que uneix i crea una empatia valuosíssima entre dones, també val per al context laboral»

Quins factors influeixen en tot això?

D'una banda, les pròpies lògiques que s'amaguen en les aplicacions, en què hi ha una intencionalitat evident de crear addicció, capten i enganxen l'atenció basant-se en la indústria del joc. A les xarxes socials hi ha unes estructures que hem normalitzat com si fossin carrers públics, però no són un espai públic democràtic ja que estan regides per unes quantes empreses que concentren gran part del poder i dels diners. Tot això cal regular-ho. D'altra

banda, hi ha similituds entre els treballadors contemporanis i els artistes o els treballadors creatius, amb la preeminència del *jo-marca*. És a dir, gran part del treball es projecta sobre una signatura. L'exhibició del subjecte a les xarxes socials l'ha mercantilitzat i l'ha exposat a una grandíssima vulnerabilitat, en veure's sotmès a l'escrutini públic les 24 h. A més, quan pensem en artistes la seva identitat té a veure més amb un *ser* més que amb un *fer*. De la mateixa manera que un artista ho és tot el temps, la feina ens inunda i s'apropia de la totalitat dels temps. Això té semblança amb el treball domèstic de les dones, no valorat i no remunerat, al qual es dedica energia psíquica fins i tot quan no es treballa. Interrompre aquest bucle per prendre consciència no sempre és possible, ja que estem imbuïts en una diversitat de pràctiques i activitats intervingudes per la tecnologia en què difícilment hi ha un límit.

«La desigualtat creixent caracteritza el món contemporani i l'eina que permet contrarestar-la és allò públic»

Què hi ha en joc?

És el temps que ens permet viure, ser conscients del que som i recuperar-nos. Hi ha símptomes d'aquest agreujament en la reiteració de la paraula *esgotament* (sempre hi ha coses a fer) i que es materialitza en un altre signe dels temps: la tecnologia química, és a dir, la normalització dels ansiolítics i antidepressius. Especialment els ansiolítics responen a allò que ens pertorba i ens permeten ser productius sense enfrontar-nos a la necessitat comunitària.

Reprendre els llaços col·lectius i l'autoconsciència són els únics remeis capaços de capgirar aquesta situació.

«Els ansiolítics responen a allò que ens pertorba i ens permeten ser productius sense enfrontar-nos a la necessitat comunitària»

SIMONE WEIL

Simone Weil, una autora a qui recorres, es va ocupar de la urgència i la necessitat de recuperar els llaços de comunitat.

Per què és significativa avui?

Hi ha una clau de transformació en el poder del que és col·lectiu. La cultura contemporània es construeix revaloritzant allò individual, hi ha un miratge de llibertat quan triem, quan en realitat som orientats. "Potser podem no ser-hi, a les xarxes socials?", es pregunten els joves. Allò que es planteja com una elecció es viu com una obligació. Hi ha una grandíssima diferència entre les formes de col·lectivitat que promouen les xarxes socials (és una compareixença, més que sentir, construir i formar part d'una comunitat) amb lligams més superficials. Potser són més forts en els adolescents. La veritat és que hi ha polaritat en els discursos i un miratge de diversitat allà on hi ha homogeneïtat. S'accentuen els clàssics estereotips: Instagram és una xarxa molt estetitzada, protagonitzada per noies i dones. Es tracta de col·lectivitats condicionades per la màquina en qui s'ha delegat la construcció d'aquest fil superficial de col·lectivitat com a suma d'individualitats.

En pensar en contextos per a crear comunitat, penso en paraules que no estan de moda (*decréixer, alentiment, descans, no productivitat*) i que tenen a veure amb els temps buits, amb la distància, amb el desviament de la rutina. Començant per un mateix ens permet arribar a l'altre a través de l'escolta, la compressió i l'empatia. I això enllaça amb Simone Weil, una grandíssima filòsofa des de la coherència de practicar el que predica, per exemple, encarnant en el cos propi el dolor del treball. Aquesta vivència encarnada ens ofereix un coneixement més profund i íntim que avui necessitem més que mai, ja que no es propicien espais per preguntar-nos per l'altre, empatitzar i escoltar l'altre. Weil reivindica la comprensió i l'empatia com a formes necessàries per transformar el món i millorar la situació dels treballadors. No només es posa al lloc dels iguals, també demana mirar els superiors i anar més enllà dels prejudicis, ja que dificulten les enteses i que puguem veure'ns com una comunitat més gran amb interessos compartits. El que més em mobilitza de la filosofia de Weil té a veure amb la seva visió moral: segons ella, una organització és bona si tendeix a minorar les desigualtats, no traient drets, sinó donant-ne. I adverteix d'una cosa que avui té molta actualitat: una organització pot ser odiosa si afavoreix compartiments estancs, repetir-nos en el *sempre igual*, en els bucles invisibles. Estant sempre ocupats i actius tenim la sensació d'estar sempre prosperant quan de fet estem perdent qualitat de vida i precaritzant-nos. Theodor Adorno deia que l'esperança està en el desviament davant d'allò sempre igual, que comença amb l'autoconsciència. Aquí hi ha un interruptor que s'encén.

Aquí és on trobes l'esperança?

Així és, no serveix de res si no parles amb un altre, per això necessites escoltar l'altre. El meu llibre *Fràgiles* són històries explicades amb profunditat, amb temps i amb intimitat. Ser-ne conscient va canviar la meua escriptura: no escric a un conjunt, sinó que es tracta de parlar de l'un a l'altre, un parlar íntim. Volia construir comunitat des del dos. La meua funció era mitjançar entre aquests contadors d'històries i fer-los coincidir perquè es reconeixin, sentir que no estàs sol. Sentir que aquest esgotament, aquest dolor que ens porta a voler marxar de la nostra feina és una cosa que senten molts altres. Ens pot portar a aquesta cohesió comunitària o a la mobilització (pensem en la Gran Dimissió als Estats Units). Col·lectivitat es relaciona amb el

«L'exhibició del subjecte a les xarxes socials l'ha mercantilitzat i l'ha exposat a una grandíssima vulnerabilitat, en veure's sotmès a l'escrutini públic les 24 h»

futur: tinc una visió contradictòria sobre el present. Sovint el futur pot contribuir a descoratjar, a no implicar-nos en l'ara. Aquest desànim amb el futur, i dels joves, pot contribuir a refugiar-se en l'ara més complaent: "Em dedico al dia a dia i vaig a la meua", et pots dir. Per mi el futur és una paraula importantíssima: quan consideres que el futur és modificable (col·lectivament), això sí que incentiva a aquesta cohesió, a aquest llaç comunitari, a la solidaritat com a costura comunitària. ■

LA JUSTÍCIA SOCIAL EN UNA ECONOMIA PER A LA VIDA

EL MOVIMENT MUNDIAL DE TREBALLADORS CRISTIANS ENCARA UNA NOVA ETAPA AMB LA RENOVACIÓ DEL BURÓ

Del 24 al 31 de març es va celebrar a la casa Cité Saint-Pierre de Lorda (França), el Seminari i Assemblea de l'MMTC (Moviment Mundial de Treballadors Cristians). Aquesta trobada se celebra cada quatre anys, però excepcionalment a causa de la pandèmia s'ha endarrerit dos anys. Hi eren presents representants de vint-i-set moviments, d'un total de vint-i-cinc països de quatre continents (Àfrica, Àsia, Amèrica i Europa).

A partir del tema "La justícia social en una economia per a la vida", i amb el mètode de la Revisió de

Vida (Veure, Jutjar i Actuar), es va fer un treball de reflexió i de cerca de camins d'acció.

És extraordinària la vivència d'escoltar i compartir amb cristians de diferents parts del món, de cultures, vivències, realitats i històries molt diverses, i que malgrat les diferències socioeconòmiques i polítiques dels països, hi ha unes inquietuds i unes reivindicacions que tots compartim: la preocupació pel respecte dels drets humans, el treball digne, l'empobriment progressiu a causa de les polítiques neoliberals, el capitalisme sense ànima que

malbarata tots els recursos de la Terra i provoca pobresa per a la majoria dels habitants, les migracions internes i externes...

La pandèmia de covid ha estat una etapa molt difícil arreu, però especialment als països on les condicions de vida i els recursos sanitaris són més precaris. Hi ha una important bretxa digital a molts països, sobretot del Sud. A causa de la pandèmia, s'han aturat projectes i accions així com la possibilitat de comunicar-se i de trobar-se els grups. Tot plegat ha dificultat la marxa dels moviments locals i de l'MMTC.

Tots, cadascú amb la seva llengua i cultura, creiem en el mateix Déu, Pare i Mare, compartim la mateixa pregària i la mateixa Eucaristia. La Paraula de Déu, l'Evangelí, es viu i es predica arreu del món. Sovint són petites realitats, moviments en què són pocs, però que fan molta feina allà on són. Amb profundes conviccions de lluita per dignificar el treball. Dones que lideren projectes en diferents llocs per millorar la situació laboral i social sobretot de la dona.

La força de l'Esperit fa possible viure amb esperança que la justícia pugui estar per sobre de l'economia. Que la persona sigui el centre de totes les polítiques socials i econòmiques.

El papa Francesc en la seva encíclica *Laudato si'* (4) diu que el creixement econòmic més prodigiós, si no va acompanyat per un autèntic progrés social i moral, es gira en definitiva contra l'home.

Durant l'assemblea va tenir lloc la presentació dels candidats i la seva elecció per cobrir les diferents responsabilitats del moviment i

fer possible el seu funcionament (copresident i copresidenta, tresorer, secretari i consiliari), així com també, el representant de cada continent al Consell Internacional de l'MMTC.

A partir del treball fet, es va definir el pla d'acció de l'MMTC per als quatre anys vinents:

Tenim una convicció comuna, la nostra fe en Déu fet home i encarnat en els més pobres. Una manera de ser i estar és el que ens uneix com a Moviment MMTC.

- **Objectius:** despertar, sensibilitzar, conscienciar per posar-se en marxa.
- **Mitjans:** eines de formació, comunicació entre moviments, compartir experiències, ús de les noves eines tecnològiques per comunicar-nos també amb l'exterior.
- **Accions:** vers els immigrants, les dones i els joves, lluitar contra la precarietat laboral, accions per tenir cura del medi ambient i encarar el canvi climàtic.

L'assemblea es va cloure amb una declaració final que, en resum, expressava:

- ✓ Els sistemes econòmics estan basats en el capital i són la causa de la situació de deshumanització que viuen els treballadors arreu del món i de l'explotació i degradació de la Mare Terra. Una situació que obliga sobretot els joves a emigrar del seu país, arriscant la vida i endeutant les famílies.
- ✓ Demanem als homes i dones que, convençuts de la seva fe en Jesús encarnat, segueixin vivint a imatge de Jesús treballador en el context actual i animin els joves a somiar i lluitar per un món més just.
- ✓ Fem nostres les paraules del papa Francesc sobre la necessitat de crear una nova economia que respecti la Terra i de participar en una economia de pau, transformar una economia que mata en una economia de vida. ■

DE LA FAMÍLIA HETEROCENTRADA A LA DIVERSITAT DE MODELS

Per: Quiteria Guirao, Joan Manel Mayordomo, Joan Andreu Parra

La societat és un gresol de diversitat de formes de família, ho podem veure a la porta de les escoles, a les institucions cíviques, als suplementos dominicals..., i també a l'Església, a les parròquies i als moviments apostòlics, com pot ser l'ACO. En aquest dossier volem fixar-nos en què aporta aquesta pluralitat a l'Església, com s'emmarca en la doctrina i el missatge de Jesús, quines experiències hi ha i en la força dels testimonis.

El canvi d'època a què s'ha referit sovint el papa Francesc ha tingut un impacte evident sobre les diferents institucions, moltes en crisi o en redefinició, i la família és una d'aquestes. «Si atenem a la realitat del que està passant, es poden establir fins a setze tipus de famílies. Algunes d'aquestes serien la família biparental, la família monoparental (amb un sol progenitor, home o dona), la família LGTBI (amb un o més membres del col·lectiu LGTBI), família múltiple (aquelles en què hi ha naixements, adopcions o acolliments múltiples), família

reconstituïda (algun dels membres de la parella té fills/es d'anteriors relacions) entre d'altres. Així és com es va aprovar al projecte de Llei de famílies publicat al BOE de les Corts del 14 d'abril de 2023 (ara paralitzada). Aquesta llei vol reconèixer la diversitat de les situacions familiars que es donen ara», il·lustra Enric Vilà i Lanao, bibliista i teòleg.

Enric Vilà: «Més que una crisi de la família, en constant evolució, es pot parlar d'una crisi del magisteri que no s'adequa a l'Esperit dels temps»

L'Església no és aliena a aquesta diversitat i, de fet, ja va ser esmentada a la XIV Assemblea General Ordinària del Sínode de Bisbes sobre «La vocació i la missió de la família, en l'Església i en el món contemporani», a la relació final del 24 de octubre de 2015 en què es diu que: «Dòcils a allò que l'Esperit Sant

ens demana, ens apropem a les famílies d'avui en la seva diversitat (...). Dirigim la nostra atenció als desafiaments contemporanis que incideixen en molts aspectes de la nostra vida. Som conscients de la direcció que estan prenent els canvis antropologicoculturals, per raó dels quals els individus són menys recolzats que en el passat per les estructures socials en la seva vida afectiva i familiar (...)».

L'opinió de Vilà, que també és membre de l'Associació Cristiana de Lesbianes i Gais de Catalunya (ACGIL) i del Fòrum Europeu de Grups Cristians LGTBI, més que una crisi de la família, en constant evolució pels canvis antropologicoculturals esmentats, «es pot parlar d'una crisi del magisteri que no s'adequa a l'Esperit dels temps. La família és do de Déu, és un dels signes dels temps que l'Església està cridada a escutar i interpretar "a la llum de l'Evangeli, de manera que, acomodant-se a cada generació, l'Església pugui respondre als interrogants perennes de la humanitat sobre el sentit de la vida

present i de la vida futura i sobre la mútua relació de totes dues. Per això cal conèixer i comprendre el món en què vivim, les seves esperances, les seves aspiracions i el biaix dramàtic que sovint el caracteritza” (*Gaudium et Spes*, 4). Aquestes paraules del Concili són vigents però hi ha una crisi per adaptar-les als nous temps».

El principal obstacle és, segons Vilà, que «per al magisteri oficial de la jerarquia no és possible redefinir el concepte de *família*. Aquesta es funda en el matrimoni, unió perdurable d’home i dona, no és una unió qualsevol entre persones humanes. Per tant no s’estan acollint les noves formes de família esmentades anteriorment». Així, doncs, les principals resistències rauen en «l’acceptació de la diversitat de gèneres, de sexes, d’orientacions sexuals i les expressions de gènere que es donen. Per tant

no s’estan acceptant persones. Però no es pot aturar l’Esperit. La diversitat és un fet».

James Martin:
«L’acostament pastoral als catòlics LGTBIQ+ és una labor constitutiva de l’Església i una missió que troba les seves arrels últimes en els Evangelis»

A aquestes resistències caldria afegir el concepte de *matrimoni*. «Hi ha una oposició al fet que les persones LGTBIQ+ puguin accedir a aquest sacrament, a aquesta via de salvació i santificació personal —es lamenta Vilà. Històricament la institució matrimonial no era sacrament fins al Concili de Trento (1563) i ha evolucionat. El paradigma del reconeixement,

també el del matrimoni per a les persones LGTBIQ+ ja és una realitat en altres esglésies. Es caracteritzen pel fet que són plenament inclusives, alliberadores, no heteropatriarcal ni paternalistes, on les benediccions i el sacrament del matrimoni de persones del mateix sexe tenen cabuda i plenitud. L’Església catòlica es distancia de les seves germanes ecumèniques protestants com l’anglicana, la luterana, etc., que li porten avantatge al llarg de dècades.»

Això encara va quedar més afermat el 15 de març de 2021, en què la Congregació per a la Doctrina de la Fe es va pronunciar respecte a la consulta de si els capellans podien beneir la unió de parelles homosexuals assenyalant que no són «lícites», ja que «Déu no pot beneir el pecat». «Tanmateix benedictins, franciscans, jesuïtes, capellans diocesans han realitzat

Coral dels Estats Units / @JamesMartinSJ.

benediccions a parelles LGTBIQ+. Jo he assistit a nou cerimònies i en puc donar fe», assegura Vilà. Sobre aquesta qüestió, Vilà, que també és sotsdirector del Centre LGTBI de Barcelona, resumeix que «en aquest moment dins l'Església hi ha tensions entre certa jerarquia (immobilista davant dels canvis) i la base, els laics... Però tots som Poble de Déu. Alguns parlen també de cisma encobert entre la vessant jeràrquica conservadora i la més avançada. Això s'està veient en el procés sinodal en marxa, en què s'ha obert un ventall de possibilitats».

EXPERIÈNCIES ECLESIALS D'OBERTURA

Vilà destaca dues experiències eclesials d'obertura LGTBIQ+: la flamenca i l'alemanya. El 20 de setembre de 2022 els bisbes flamencs van proposar un ritu per

beneir les unions d'homosexuals. «Defensen que es reconeixin les noces entre persones del mateix sexe tot i que no l'anomenen matrimoni. Per ells, les persones homosexuals són pastoralment properes i aposten per una Església acollidora que no exclou ningú. Des de fa anys, la comunitat de fe catòlica flamenca, juntament amb altres actors socials, manté un clima de respecte, reconeixement i integració de les persones homosexuals. Moltes estan, a més, compromeses en un context eclesiàstic o institució cristiana. Els bisbes encoratgen els seus col·laboradors a continuar fent això. S'hi senten animats per l'exhortació apostòlica *Amoris Laetitia*, que el papa Francesc va escriure després del Sínode dels bisbes del 2015, i que afirma expressament que "a tot ésser humà, independentment de la seva orientació sexual, la seva dignitat ha de ser respectada

i tractada amb respecte". Els bisbes flamencs volen seguir per aquest camí pastoral amb caràcter estructural. *Guiar i integrar*: aquestes segueixen sent les paraules clau més importants», detalla Vilà.

Enric Vilà: «El paradigma del reconeixement, també el del matrimoni per a les persones LGTBIQ+ ja és una realitat en altres esglésies»

Pel que fa als germànics, el 19 de novembre de 2022 el president de la Conferència Episcopal Alemanya, Georg Bätzing, després de la trobada dels bisbes alemanys amb el Papa va assenyalar que «no deixarem de beneir parelles del mateix sexe que siguin creients. No es pot seguir com fins ara, es

>>>

tracta de transmetre el missatge de l'Evangelí aquí i ara, i no mirar sempre el passat, fins i tot corrent el risc d'una Església contusionada». El març de 2023, el Camí Sinodal d'Alemanya va aprovar oficialment la benedicció d'unions de parelles del mateix sexe.

Així, «es materialitzaven les esperançadores paraules del bisbe catòlic d'Essen, Franz-Josef Overbeck, que el 2019 havia dit: "L'ensenyament moral catòlic [sobre l'homosexualitat] estarà intel·lectualment marginat en la mesura que eviteu comprometre's amb les experiències de les persones i les ciències humanes que reflexionen sobre aquelles. A més, el diàleg amb els coneixements teològics, exegètics i morals dels darrers decennis ha de ser tal que no impedeixi d'arrel el progrés a l'aprenentatge i el coneixement"».

Paulina Blanco: «A nivell de base, cada vegada més, en les nostres esglésies celebrem la fe persones de signes ben diferents que no se senten obligades a mostrar la seva identitat»

Per últim, segons Vilà, el sinode de l'Església universal en curs (2021-2024) presenta noves oportunitats. «Pot recórrer les passes dels bisbes alemanys que abans de la votació per aprovar el document sinodal van estar discutint sobre què es podia entendre com a *signes dels temps*. Així, a l'hora d'elaborar la seva definició, el teòleg de Salzburg Gregor Maria Hoff va demanar que aquests "es prenguin seriosament i es reconeguin com

a llocs de coneixement" i, a més, el bisbe d'Essen esmentat va apuntar que s'ha de reconèixer "l'obra de l'Esperit Sant". Doncs això: el Sínode és l'oportunitat de l'Esperit Sant!».

TESTIMONIS QUE ALCEN LA VEU

El recent *Quadern CJ* n. 229, *El reconeixement de les persones LGTBIQ+ en l'Església*, elaborat a quatre mans per Montserrat Escibano i Enric Vilà (<https://www.cristianismejusticia.net/sites/default/files/pdf/ca229.pdf>), recull en el pròleg una aportació interpel·ladora de James Martin, el jesuïta nord-americà a qui el papa Francesc ha encomanat acompanyar pastoralment aquest col·lectiu: «Arribar als que estan als marges —i no hi ha ningú més marginat que les persones LGTBIQ+ en l'Església— no és només la tasca de l'Església, sinó el ministeri de Jesús mateix. Per tant, l'acostament pastoral als catòlics LGTBIQ+ no és simplement una moda, ni una tendència passatgera, ni tan sols alguna cosa que respongui a les *pressions* de la cultura, sinó una labor constitutiva de l'Església i una missió que troba les seves arrels últimes en els Evangelis.»

Paulina Blanco Muñoz, membre del Fòrum Europeu de Grups Cristians LGBT, escrivia el juliol passat a *L'Agulla* que «fa molt de temps que en l'Església catòlica es ve reclamant un canvi de rumb per tal de donar resposta als nous reptes que dia rere dia es plantegen aquelles persones creients que, per diverses raons, es troben als marges de la doctrina oficial de l'Església: mares solteres, criatures nascudes

fora del matrimoni, parelles en relació prematrimonial, persones amb orientació sexual i expressió de gènere diverses, divorciades i casades novament..., tot i que s'ha de reconèixer que, a nivell de base, cada vegada més, en les nostres esglésies celebrem la fe persones de signes ben diferents que no se senten obligades a mostrar la seva identitat. La fe és envers Déu i la celebrem en comunitat i la comunitat la formem persones».

Aquesta veterana lluitadora, extremenya arrelada a Barcelona, revelava algunes ferides com el fet quan «el dia del meu casament [l'any 2005] no vam poder gaudir del sagrament del matrimoni, reservat exclusivament per a parelles heterosexuales. Sovint he hagut de sentir paraules de condemna i rebuig, dins l'Església, envers les persones lesbianes, gais, bisexuals, transgènere, intersexuals (LGBTI) i les seves famílies. Aquestes actituds només són producte de l'errònia concepció de la sexualitat a l'Església i fan mal perquè, segons les noves investigacions teològiques, tenen un gran impacte en la vida de milions de persones al món, i estan conduint a moltes d'elles fora de l'Església, ferint així les pròpies comunitats, i el que és pitjor, ferint cada una de les persones que se senten expulsades inexorablement».

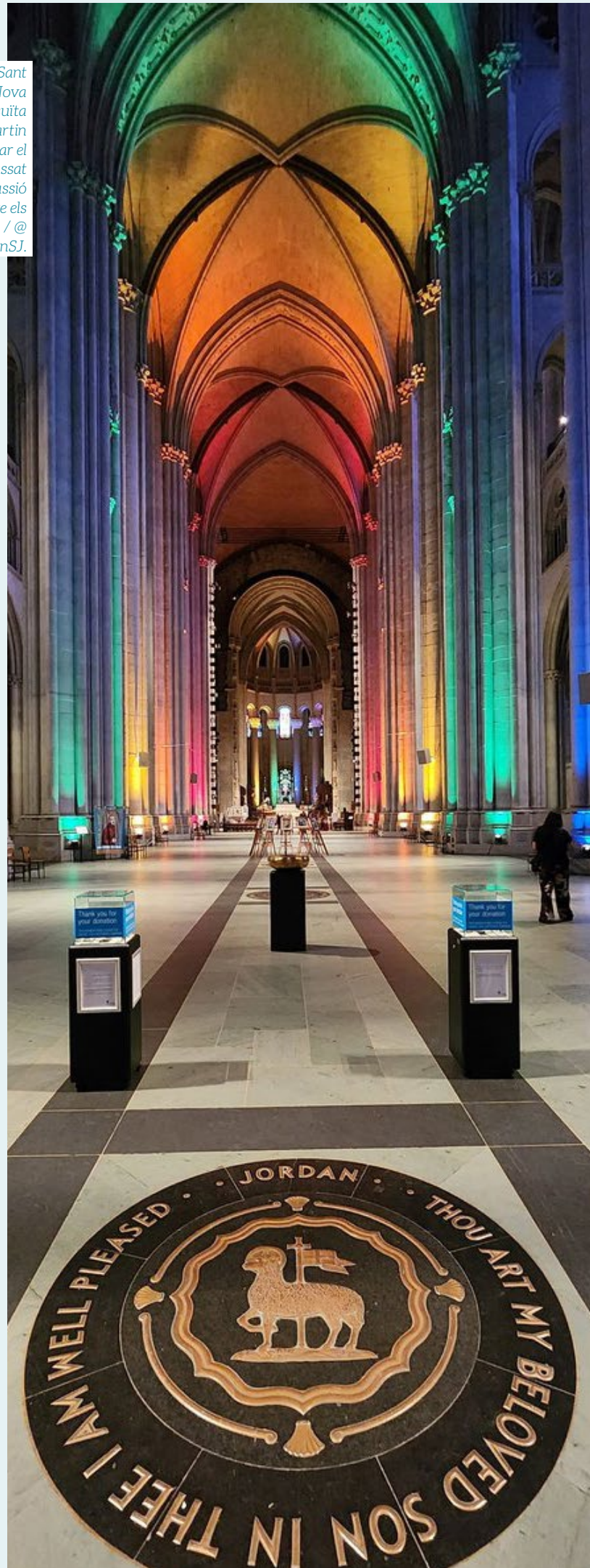
Paulina també té moltes esperances posades en el Sínode: «Aprofitant el procés sinodal, les persones LGBTI catòliques volem ajudar l'Església a *convertir-se* en una institució més inclusiva i seguint el mestratge de Jesús haurà de canviar radicalment l'ensenyament oficial envers nosaltres per tal de reconèixer

que som éssers humans creats a imatge de Déu amb la mateixa dignitat i amor que els altres; l'Església ha de respectar els drets de totes les persones i té el deure de parar atenció a qui ha patit marginació, deshumanització, persecució, estigmatització, o exclusió pel fet de tenir una orientació sexual, expressió de gènere o identitat de gènere diversa. L'Església ha de ser un lloc segur!»

Aquesta acollida i reconeixement en moviments apostòlics com l'ACO es practica en la quotidianitat. És el cas de la militant d'ACO de la diòcesi de Còrdova, Mari Carmen, que el 3 de desembre passat va participar al Fòrum Cristianisme i Món d'Avui, que se celebra anualment, juntament amb altres moviments, grups i parròquies de la diòcesi de Còrdova, per reflexionar i prendre consciència de la realitat, dificultats i esperances d'un dels col·lectius més invisibilitzats actualment, els nostres germans LGTBIQ+.

Com explicava Ricardo Aguayo, de les CVX (Comunitat de Vida Cristiana) a Còrdova, «va ser enriquidor escoltar el testimoniatge de Niurka Gibaja i de tantes famílies diverses que ens van donar el seu testimoniatge i que volen viure en l'Església des del reconeixement i la plena igualtat. Si em demanessin un resum, em quedo amb la veu anònima d'un assistent al fòrum, que a la pregària final va dir una cosa així com "Vull agrair als organitzadors del fòrum que s'hagin atrevit finalment a tirar endavant, superant les reticències de gent com jo. Després d'assistir-hi m'adono de la necessitat que fòrums com aquest se celebrin"». ■

Catedral de Sant Joan Diví a Nova York on el jesuïta James Martin va participar el 5 de juny passat en una discussió ecumènica sobre els cristians LGBTQ / @JamesMartinSJ.

AI DE MI SI NO ANUNCIÉS L'EVANGELI!

Text: Josep Maria Pujol i Boira.
Fotografies: Pastoral Obrera de Barcelona

Pentecosta és un bon moment per a recordar que som un moviment apostòlic iniciativa de l'Esperit.

En un món en què el cristianisme havia arribat als últims racons de l'Imperi, sant Lluç mira enrere intentant explicar com ha sigut això. La seva resposta, que va desgranant en el que coneixem com a "Fets dels Apòstols", és que tot ha sigut obra de l'Esperit.

Comença amb l'ordre del final de l'evangeli: "Quedeu-vos a la ciutat fins que sigueu revestits de la força que us vindrà de dalt." La tasca evangelitzadora no podrà venir d'un voluntarisme planificat, sinó com a resposta a l'Esperit de Jesús.

En el període d'espera, els deixebles fan una declaració de principis en suplir la vacant dels dotze, el nombre dels qui va escollir Jesús per a significar la totalitat del poble que estaven cridats a arreplegar.

Hem repetit sovint el lema "el moviment és dels que encara no hi són". Mai recordarem prou que, fins i tot quan estem dins, la nostra mirada està enfora.

El dia de Pentecosta, els deixebles estan a casa, fins que els omple l'Esperit i acaben al carrer donant testimoni, explicant a la gent el que han viscut els darrers mesos..., i la gent els entén, tot i ser d'origens tan diferents.

La tasca evangelitzadora no podrà venir d'un voluntarisme planificat, sinó com a resposta a l'Esperit de Jesús.

A partir de Pentecosta, aquesta obra de l'Esperit s'anirà desplegant com en una Revisió de Vida.

Acompanya, empeny dia a dia, donant una altra mirada a la realitat

Els porta cada cop més enllà, fent-los veure altra gent, altres pobles, altres països...

Els fa estar atents als companys de viatge, i els obre als seus neguits. A Felip li diu: "Ves a atrapar aquest carruatge", donant peu a anar més a fons: "¿Ho entens, això que llegeixes? Ell li contestà: I com

puc entendre-ho, si ningú no m'hi ajuda?"

Canvia la mirada d'Ananies: Saule, el perseguidor, és algú necessitat d'ajuda. Per la seva part Saule, que estava encegat, recobra la vista.

Fa veure a Pere amb altres ulls el fet de compartir casa i taula amb infidels, cosa impensable fins aleshores.

Testimonis a la celebració diocesana del Primer de Maig a la parròquia Santa Magdalena, de Barcelona.

CONFRONTA AMB LA VERITAT

En els successius discursos van confrontant la gent amb el que ha succeït i amb les Escripures, posant en evidència la seva responsabilitat... i “el seu cor va quedar trasbalsat”.

Pere s'asseu a taula de Corneli, romà pietós, i explica el que l'ha

portat allà, i el que està passant, amb l'ajuda de l'Escriptura..., i l'Esperit omple els oients, per a sorpresa de Pere.

Veiem també com la pregària remou la primera comunitat: “Quan van acabar la pregària, va tremolar el lloc on eren reunits; tots foren omplerts de l'Esperit Sant i comunicaven amb valentia la paraula de Déu”.

[En la primera comunitat] no veiem una comunitat preocupada per ser més, o pel relleu generacional, sinó una comunitat preocupada per no perdre el pas de l'Esperit.

ES TRADUEIX EN UN ACTUAR

Aquest trasbals no es queda en un fervor: la primera reacció de la gent és “Germans, què hem de fer?”.

Transforma la vida comunitària: “Tots els creients vivien units i tot ho tenien al servei de tots; venien les propietats i els béns per distribuir els diners de la venda segons les necessitats de cadascú... i eren ben vistos de tot el poble. I cada dia el Senyor afegia a la comunitat els qui acollien la salvació”.

La transforma també en la seva organització, que s'ha d'adaptar als reptes de la incorporació de gent tan diferent.

En resum, no veiem una comunitat preocupada per ser més, o pel relleu generacional, sinó una comunitat preocupada per no perdre el pas de l'Esperit, que va desbrossant camí, sovint on menys se l'espera; una comunitat que dona testimoni de com Jesús ha transformat les seves vides..., perquè no pot fer més que fer-ho. Com deia sant Pau: “No puc gloriar-me d'anunciar l'evangeli, perquè és una obligació que m'han imposat: ai de mi si no anunciés l'evangeli!” (1Co 9,16).. ■

UNA EXPERIÈNCIA DE MENTORIA D'ARRELAMENT SOCIAL

Tres militants acompanyen una dona de Gàmbia refugiada a integrar-se i participar en la societat d'acollida

És veritat, mestre. Amb tota la raó dius que ell és l'únic i que no n'hi ha d'altre fora d'ell, i que estimar-lo amb tot el cor, amb tot l'enteniment i amb totes les forces i estimar els altres com a si mateix val més que tots els holocaustos i sacrificis. (Marc 12,32-33).

Maria Martínez, Toni Ferrer i Àngel Arroyo, tots tres del nostre moviment ACO, van fer una experiència de mentoria d'arrelament social acompanyant la Bintou, una dona de Gàmbia. La mentoria d'arrelament social amb refugiats és un projecte de la Generalitat que gestiona la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiats (CCAR) i el subvenciona un Ajuntament, en aquest cas el de l'Hospitalet de Llobregat, que

també hi posa un tècnic. La CCAR proposa mentories als ajuntaments i a l'Hospitalet era la primera vegada que en proposava una.

EN QUÈ CONSISTEIX UNA MENTORIA D'ARRELAMENT SOCIAL?

El maig del 2021 l'Ajuntament va anar a associacions i entitats i van presentar el projecte al Fòrum de l'Hospitalet (espai de diàleg interreligiós) en què participen la Maria i en Toni. El voluntariat en la mentoria cal fer-lo en grup, i la Maria va demanar a l'Àngel i a en Toni de constituir-ne un. Van fer un curs de formació d'un mes i mig, en què se'ls va exposar què era

una mentoria, la realitat de la migració, la Llei d'estrangeria i el paper dels acompanyaments.

La mentoria d'arrelament social és un projecte de la Generalitat que gestiona la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiats (CCAR) i el subvenciona un Ajuntament

Per l'octubre del 2021 al centre la Bòbila els van convocar a una trobada per presentar els grups de mentoria. Allà van conèixer la Bintou, una dona de 41 anys de Gàmbia. Calia trobar-se amb

ella unes 3 o 4 hores setmanals i durant uns 8 o 12 mesos.

Els objectius de la mentoria eren procurar que l'acompanyada conegués l'idioma castellà o/i català, donar a conèixer la ciutat de l'Hospitalet i possibilitar que pugui trobar feina

Tenien tres objectius: procurar que l'acompanyada conegués l'idioma castellà o/i català; donar a conèixer la ciutat de l'Hospitalet i possibilitar que pugui trobar feina, sense intervenir directament en la recerca.

Tots tres tenien molts interrogants. Com quedarien amb ella? Tots tres, un de sol? Ho sabrien fer?

Cal preguntar sobre ella, la seva vida...? No sabien gaire com entrar en la seva vida ni si calia fer-ho...

L'EXPERIÈNCIA

Es trobaven una dia de la setmana de 8.30 a 12.30 i li preguntaven «on anem?», «què fem avui?», per tal d'anar coneixent tots els barris de l'Hospitalet, els organismes oficials, el mercat, el cementiri, la biblioteca (i treure's el carnet), l'església romànica de Santa Eulàlia, la parròquia de Sant Ramon de Collblanc... Tot permetia explicar la història autòctona, els propis costums, vivències i creences i alhora veure què li ressonava a ella, per comparació, del seu món cultural i religiós.

Tenien trobades amb els tècnics per plantejar dubtes, o per fer-los

arribar les dificultats socials en què ella es trobava.

La Bintou mostrava moltes ganes de participar socialment, ja que és molt sociable, vol treballar i vol el millor per als seus fills. Té molta dignitat i això ho han valorat i han après molt d'ella en aquest sentit

QUÈ ELS VA APORTAR ELLA?

Van conèixer com vivia la Bintou a Gàmbia, la seva cultura: els balls, les cançons, el menjar (sobretot arròs), el fet de ser d'una tribu molt oberta en què s'ajuden molt entre ells

>>>

Diferents moments de convivència dels tres mentors, militants d'ACO, i la Bintou, una dona refugiada de Gàmbia

(són molt més comunitaris que nosaltres); de què treballen els seus germans. Una realitat ben diferent de la nostra.

Ella mai va exigir el que necessitava, s'ha fet respectar i ha resguardat el seu espai propi. Mostrava moltes ganes de participar socialment, ja que és molt sociable, vol treballar i vol el millor per als seus fills. Té molta dignitat i això ho han valorat i han après molt d'ella en aquest sentit.

L'ACABAMENT DE L'ACOMPANYAMENT

El temps d'acompanyament es va acabar l'octubre del 2022. Després hi han mantingut una certa relació. L'experiència en ser positiva fa que tinguis ganes de tornar-hi.

Amb vista a fer una segona mentoria a l'Hospitalet, van invitar els tres a una trobada al Centre Cultural de Santa Eulàlia a fer un testimoni sobre la riquesa de l'experiència.

QUÈ ELS HA APORTAT AQUESTA EXPERIÈNCIA?

Els ha canviat molt. Han après a tenir paciència, prudència, a respectar la persona, els seus ritmes i a no destorbar. Davant de les problemàtiques socials de l'acompanyada: alimentació, papers a arranjar, recerca de treball..., se sentien impotents. El que calia fer era plantejar al tècnic aquestes qüestions. Gràcies a ella, els tres s'han respectat molt i s'han conegut molt més. S'han entès molt bé i s'han sentit ajudats tots tres.

L'INTERCANVI DE FE

Els tres han explicat a la Bintou que eren de l'ACO. Els ha enriquit i els ha ajudat a encarar la realitat tal com és i no com un la veu. També a tenir present la mirada de l'altre divers i a tenir en compte la comunitat.

Ella és musulmana que segueix l'Alcorà i afirmava que Déu el té al cor, que l'ajuda i se sent cuidada per Al·là. És practicant, va a la mesquita cada setmana, fa el ramadà i ensenya als fills, sobre els quals té molta autoritat, el que és la seva fe, les pregàries quotidianes, etc.

El fet de tenir contacte amb persones d'altres religions, com la musulmana, reforça les pròpies creences en un Déu proper. Tots tres s'han sentit molt respectats en la seva fe cristiana. Les cultures són relatives i els noms que donem a la divinitat són diferents però la realitat és la mateixa. Totes i tots portem Déu al cor.

Han experimentat que Jesús els dona força per respectar l'altre que creu diferent. Fer un camí amb una altra persona, compartint la vida mútuament, els ha fet sentir la reciprocitat humana, de forma ben natural.

També els ha fet pensar en les migracions i a ser més conscients dels patiments dels migrants i, per tant, a superar etiquetes i generalitzacions. Elles i ells com a migrants encarnen Déu.

Tots tres, els quatre de fet, van poder fer realitat de nou això de **fer als altres allò que vols que et facin a tu**. Van reforçar-se mútuament a seguir el manament nou, "la regla d'or" de totes les tradicions religioses. ■

REDES CRISTIANAS: COMPROMÍS SOCIAL I RENOVACIÓ DE L'ESGLÉSIA

Text: Elvira Aliaga González-Albo.
Fotografies: Redes Cristianas

Aquesta plataforma opera des de la perifèria en diàleg amb una societat secularitzada

Redes Cristianas (RC) va sorgir l'any 2006 com a plataforma de trobada i reflexió entre grups cristians de base i organitzacions compromeses en la renovació de l'Església i la transformació de la societat. "No es tracta d'un moviment, és una xarxa, és a dir, estem units en algunes coses, però cada col·lectiu, moviment o comunitat manté la seva autonomia i ritme", aclareix Evaristo Villar, capellà, teòleg i un dels fundadors (amb Julio Lois i Julio Pérez Pinillos). Parlem, doncs, d'un grup de grups ampli i divers (150 a l'inici, ara molts menys) el paper del qual és actuar fent incidència i alçant la veu en temes en què s'haurien de fer canvis per fer avançar l'Església.

A l'hora de fundar-se RC, "hi havia un cert clam que venia d'anys enrere, la necessitat d'unir-nos i intentar crear una connexió entre tots els grups en uns moments

que l'Església i la societat estaven (estan) passant per una sèrie de crisis". Villar recorda les dificultats inicials per definir un fil comú, ja que "els moviments crítics solem ser molt gelosos del que és propi i ens costa difuminar-ho en una cosa més àmplia (encara que sigui més eficaç, pràctica i realista)". Dos anys després, a la carta d'identitat de RC s'acorda que l'orientació principal serà "la transformació radical d'Església i societat, ser elements alternatius a la societat, amb denúncia i proposta".

El govern de RC s'articula a través de l'Assemblea General, que se celebra cada dos o tres anys (se n'han fet sis), allà es defineix i es decideix el programa a desenvolupar; l'Assemblea de Representants (de cadascun dels col·lectius), que es reuneix cada dos o tres mesos i una Coordinadora estatal, un grup de

deu a dotze persones, que manté el pols entre Assemblees.

Com a xarxa persegueix la renovació de l'Església, la participació activa dels cristians i cristianes en la societat i la defensa dels Drets Humans i la justícia social. Aquests objectius es plasmen en diverses propostes i accions que el moviment duu a terme en diferents àmbits (com a xarxa de xarxes s'organitza en grups de treball al voltant de diversos temes socials, polítics i religiosos), destacant-ne el compromís amb els assumptes d'actualitat. Les darreres dècades ha estat al costat de molts moviments socials, participant activament al 15M, en la defensa del dret a l'habitatge o en les marxes de la dignitat, entre d'altres. Les seves accions també estan relacionades amb la reflexió i el debat, ja que organitzen

jornades i trobades en què es generen propostes per als canvis dins de l'Església.

RELACIÓ AMB LA JERARQUIA I MIRADA AL FUTUR

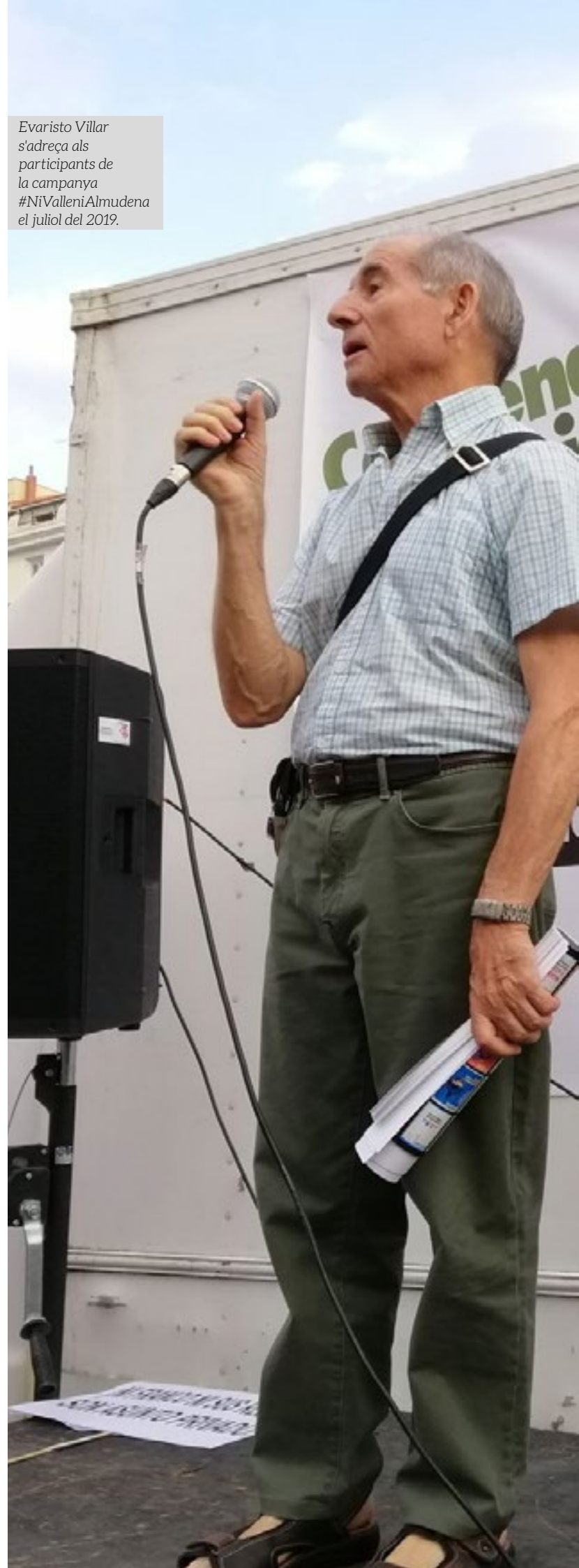
La jerarquia de l'Església “no ens ha tingut mai presents, ha faltat una actitud d'acollida”, es lamenta Villar. “És una mostra de poca traça de la pròpia direcció de l'Església no reconèixer que la jerarquia és el melic, quan hi ha un centre i una perifèria. Als del centre, que hi són molt a gust, els agrada la tranquil·litat, l'equilibri. Però la dimensió perifèrica estira l'Església i l'adapta al moment actual. A RC estem en aquesta frontera, en contacte amb la increença, l'ateisme. Ho acceptem com un lloc propi, social, del creient cristià, cosa que implica molta transformació del cristianisme en ús o social”, continua.

Qüestionat davant del futur de RC, Villar admet que “en el nostre context, no podem ignorar que les institucions civils i de l'Església es troben en una enorme crisi de credibilitat. Està en crisi la religió mateixa, que avui dia la majoria dels joves no entenen. És cert que la crisi pot ser bona i dolenta, però això afecta tot el que estem organitzant. RC es manté en aquest context i volem, apostem i lluitem perquè tot això se superi. Seguirem com si això tingués un futur brillant, però només Déu ho sap, quin serà el futur”.

MÉS INFO:

 redescriananas.net

Evaristo Villar s'adreça als participants de la campanya #NiValleniAlmudena el juliol del 2019.

PROPOSTES PER AL SÍNODE

En el marc de l'actual procés sinodal que estem vivint, Redes Cristianas ha presentat a la secretaria del Sínode una sèrie de propostes per contribuir al debat sobre la renovació de l'Església, com la necessitat d'aprofundir en la participació dels laics i laiques en la presa de decisions de l'Església, la revisió del clergat o la promoció d'una Església més propera i compromesa amb les necessitats de la societat. Proposa una revisió de l'estructura jeràrquica de l'Església, descentralitzant el poder i fent-la més propera i participativa en què les comunitats locals puguin tenir més autonomia.

A més, es demana una Església amb una pastoral oberta a la diversitat sexual i familiar, basada en l'amor, acollidora amb totes les persones. Una Església més compromesa amb la justícia social i la defensa dels Drets Humans, que posi més atenció als problemes de la pobresa, l'exclusió social i la marginació, i una implicació més gran en la lluita contra la violència de gènere i la defensa del medi ambient.

I també proposa una revisió de la formació de preveres i laics, per tal que la formació teològica i pastoral estigui més centrada en els desafiaments socials i polítics de l'actualitat. Considera que l'Església necessita una formació més integral i actualitzada, que permeti encarar els desafiaments i problemàtiques de la societat contemporània amb eficàcia i compromís.

MOVIMENTO DE TRABALHADORES CRISTÃOS DO BRASIL:

"NO SOM MASSA, SINÓ LLEVAT"

Text: Ton Clapés.
Fotografies: MTC-Brasil

Tot i la llunyania física, fem un intent d'acostar-nos als nostres germans brasilers per conèixer el Movimento de Trabalhadores Cristãos del Brasil (MTC), que curiosament en els seus inicis va néixer el 1962 com a ACO (Ação Católica Operária).

"El nostre moviment va començar a mitjan anys seixanta, amb diverses persones provinents de la JOC i d'altres moviments de l'Església catòlica. No som massa sinó llevat. Com va dir Jesús, som sal de la terra i llum del món, tenim la missió de fer allò que Déu, a través de Jesús, ens va demanar. No estem vinculats a la jerarquia de l'Església, som autònoms i estem organitzats en equips de base, grups regionals i coordinació nacional. A la base, les nostres reunions són mensuals, per torns a les localitats dels militants, sempre a casa d'un d'ells. En aquestes reunions d'equip, es fan revisions de la vida i debats diversos relacionats amb els compromisos", explica telemàticament Fátima Vieira, coordinadora regional dels

grups de Rio Grande do Sul. En total són 596 militants, repartits en 46 equips de base arreu del Brasil.

En total són 596 militants, repartits en 46 equips de base arreu del Brasil

Gloria Rodrigues i Denilson Marculino, de la Coordinadora Nacional del Moviment, expliquen també telemàticament que, a banda de les reunions periòdiques mensuals, "tots els militants formem part de moviments populars, sindicats i partits polítics, condició de la nostra acció. D'aquesta manera, podem actuar en la defensa dels drets laborals (Drets Humans) i garantir polítiques públiques que promoguin una vida digna per als treballadors en situació de vulnerabilitat". A més, concreten que els militants de la Regió Nord formen part de la REPAM - MARABÁ (Xarxa Eclesial Panamazònica), l'objectiu de la qual és desenvolupar polítiques a

favor dels pobles autòctons i dels seus territoris tradicionals, com ara pobles indígenes, comunitats de riu i altres.

A més, l'MTC a totes les regions on és present, juntament amb les pastorals socials, assumeix l'organització i execució de la Campanya de Fraternitat, el Dia Internacional de la Dona, l'1 de Maig, el 7 de setembre - Crida dels exclosos, el 7 d'octubre - Treball Digne, i el 18 de desembre - Dia del Migrant. Tota aquesta acció està posada al servei de l'objectiu fonamental, recollit en una declaració de principis de vint pàgines aprovada el 1986: "La transformació radical de les persones i la societat, és a dir, la conversió personal i col·lectiva, de manera que es realitzi el pla de Déu per a una societat igualitària dins de les perspectives evangèliques del Regne de Déu", i també autodefineixen el moviment amb cinc adjectius: evangelitzador, educador, organitzat a dos nivells (equip de base i assemblea general), autònom i democràtic.

IMPLICACIÓ POLÍTICA

Els textos interns i externs (tenen un butlletí formatiu/informatiu de nom Assumir), les accions i les manifestacions dels militants de l'MTC denoten que viuen i es mouen en una societat molt diferent de les europees i actualment molt condicionada per la situació política que viuen al Brasil de bipolarització entre el populisme tipus Trump de Jair Bolsonaro i l'actual govern d'esquerres encapçalat per l'històric Luiz Inácio Lula da Silva.

“La situació que van viure el país i el món amb la pandèmia, sens dubte, va provocar moltes pèrdues i desmobilitzacions que a poc a poc s'estan reprenent. Estem en un nou moment polític i econòmic al Brasil; amb la victòria de Lula, l'esperança torna al poble”, afirma Vieira, que més endavant no té cap problema a afirmar que un dels reptes del moviment és “donar suport al govern Lula” juntament amb continuar la lluita, organitzar jornades de formació, donar suport a les activitats i compromisos dels militants, lluitar per la igualtat dels

éssers humans i no desanimar-se, continuar amb molta fe”.

Rodrigues i Marculino també apunten en aquesta direcció: “La situació política que estem vivint els brasilers sí que afecta la vida del Moviment, perquè som un moviment de treballadores i treballadors que estem plenament compromesos en la recerca d'una societat més justa, fraterna i solidària. No podem acceptar com una cosa normal la destrucció dels nostres drets guanyats a la Constitució de 1988 i tots els

>>>

Trobada de l'MTC Brasil (II Regió Nord-Est-Paulista), celebrada el 6 de maig passat, per commemorar el Primer de Maig.

>>>

Trobada d'equip de Santa Cruz do Itaperi (zona Nord-est I, Fortaleza).

avenços fets al llarg dels anys en la lluita pels drets laborals”.

Aquesta implicació en la vida política ve de lluny, una setmana després del cop d'Estat que va portar la dictadura militar (1964-1985), l'MTC, llavors ACO, ja va fer un manifest de repulsa contrarestant la tebiesa amb què van valorar els esdeveniments els bisbes brasilers:

“La classe treballadora no accepta el cop d'estat fet per les forces armades per les següents raons:

- perquè els militars van violar la Constitució, enderrocant governs lliurement elegits pel poble,
- perquè hi havia tortura, especialment dels treballadors i els seus líders;
- perquè la llibertat va ser ofegada,
- perquè hi va haver intervenció dels sindicats;
- perquè hi va haver abús de poder i perquè estaven prohibides les manifestacions”.

COMPROMÍS I FORMACIÓ

Com a repte de futur apunten prioritzar els seminaris locals i regionals, per valorar i diversificar els compromisos i per fonamentar cada cop més la formació en l'acció, a través de la Revisió de la Vida Laboral en les quatre vessants (econòmica, social, política i ideològica).

Autodefineixen el moviment com evangelitzador, educador, organitzat, autònom i democràtic

També ressalten la importància de la formació cristiana: “El moviment hauria d'aprofundir en el coneixement dels sagraments, donar suport als compromisos i intensificar la formació bíblica dels militants”.

Pel que fa a preparar, qüestionar la consciència política dels militants, volen destacar la proposta que s'ha fet en l'Espai de la Dona. En aquesta línia es va aprovar la promoció d'un

seminari nacional sobre dones treballadores, analitzant la seva problemàtica com a activistes, mares, esposes i educadores.

També com a prioritat es dona molta importància a les publicacions del moviment, que han d'oferir respostes a les necessitats dels diferents nivells de militància. Per atendre millor aquesta orientació, es va decidir ampliar la

Comissió Nacional de Publicacions, col·locant-hi un representant de cada regió. També es va aprovar la creació de subcomissions regionals de Publicacions, amb representants dels equips de base, i correspon a aquestes subcomissions regionals enviar suggeriments a la Comissió Nacional i discutir la política editorial de l'MTC.

“Estem en un nou moment polític i econòmic al Brasil; amb la victòria de Lula, l’esperança torna al poble”

També mostren preocupació per altres aspectes més terrenals però no menys importants, com el finançament. En les propostes del Pla d’Acció, els militants també es van preocupar pel suport econòmic del moviment; per la relació entre l’MTC i la jerarquia de l’Església i altres moviments respecte als alliberats i l’atur.

Pel que fa a les finances, el principal objectiu establert és l’autofinançament com a condició d’independència. La principal font

d’ingressos del moviment són les quotes dels militants, i és per aquesta via que haurà d’assolir la plena autosostenibilitat. A més, cal implementar polítiques, controls financers clars i rigorosos, per racionalitzar les despeses. “L’MTC ha d’ocupar espais dins l’Església al costat d’altres moviments, tot preservant la seva autonomia i identitat.”

ESGLÉSIA VIVA I DIMENSIÓ POLÍTICA TRANSFORMADORA

El fet de ser un moviment autònom no vol dir que no se sentin part de l’Església: participen oficialment en el Consell Nacional de Laics (CNLB), en el Grup de Treball de la Comissió Pastoral Episcopal d’Acció Sociotransformadora (CEPAST) de la Conferència Nacional dels Bisbes Brasilers CNBB.

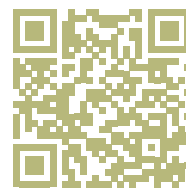
“L’MTC és part integral de l’Església, l’Esperit que anima l’Església és el que dona llum, força i coratge als militants, que el fan seu i els anima a no caure en el desànim”, es pot llegir també en la declaració de principis, que continua dient: “Per a l’MTC, totes

les accions en una línia alliberadora són signes de la presència de Jesucrist. L’MTC assumeix un paper evangelitzador i, a través de l’acció constant dels militants, denuncia les causes dels problemes de la vella societat i anuncia la construcció d’una nova societat i un home nou. En aquest sentit, la missió de l’MTC és profètica i evangelitzadora. Ser una església viva enmig de la classe obrera implica també ser una presència de la classe obrera al si de l’Església”.

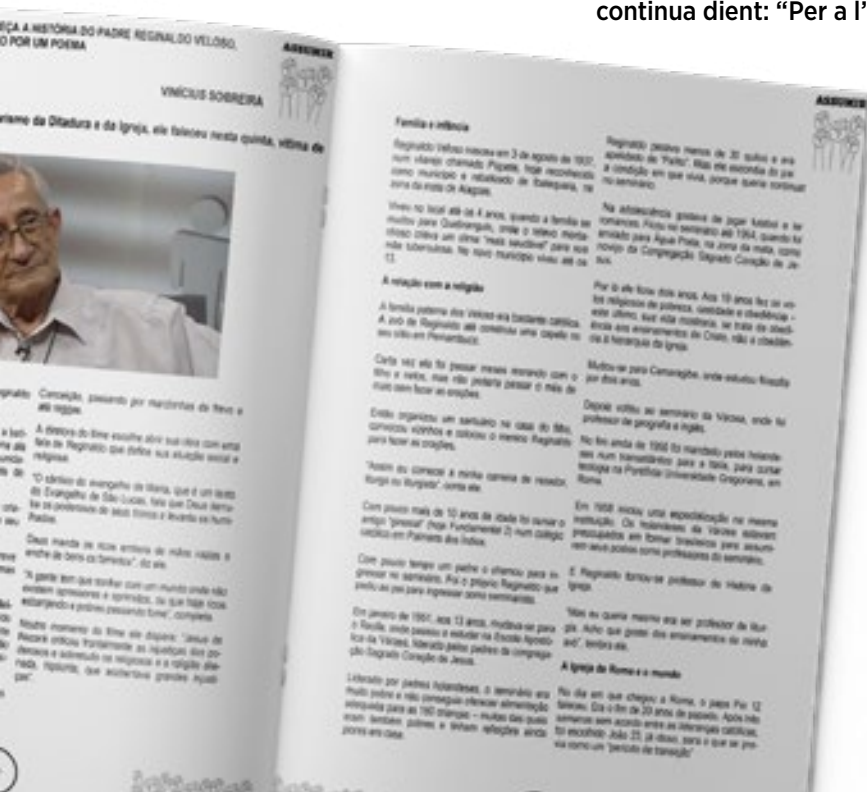
I també parlen de dimensió política i transformadora de la lluita obrera: “Una acció adquireix una dimensió política quan s’organitza, es transforma i té continuïtat. Una acció és transformadora quan toca els aspectes econòmic, polític, social i ideològic. Les estructures només es poden transformar influïent en el mateix centre de les decisions. No hi haurà continuïtat en el procés de transformació si no hi ha organització de les persones”.

PER SABER-NE MÉS

<https://mtcdobrasil.mystrikingly.com/>

<https://www.facebook.com/people/Movimento-de-Trabalhadores-Crist%C3%A3os-do-Brasil/100079340029547/>

L'ACO I LA CIUTAT DE BARCELONA, AMFITRIONS DE L'MTCE AL SETEMBRE

El Moviment de Treballadors Cristians Europeu (MTCE), del qual

l'ACO forma part, celebrarà la seva Assemblea i Seminari del dia 21 al 24 del setembre venint a Barcelona. Aquesta trobada que aplegarà una cinquantena de representants de diversos moviments de treballadors cristians europeus coincideix amb el 70è aniversari de l'ACO i tindrà com a centre neuràlgic la residència salesiana de Martí Codolar.

Durant els dos primers dies se celebrarà el seminari de l'MTCE

que porta per títol "Democràcia i estat de benestar: el paper de les organitzacions de treballadors" i que prendrà el format de revisió de vida amb tres ponents diferents que abordaran el veure, el jutjar i l'actuar. Els participants visitaran tres projectes diferents: El Lloc de la Dona (que ha rebut l'aportació solidària de l'ACO d'aquest any), Migra Studium i l'Hospital de Campanya Santa Anna.

EL "LLEVAT DINS LA PASTA", A PUNT D'ACABAR LA QUARTA TEMPORADA

El calidoscopi de realitats de la Pastoral Obrera queda prou ben reflectit en un repàs de les persones convidades que s'han entrevistat a l'espai radiofònic *Llevat dins la pasta*, que la Pastoral Obrera de Catalunya produeix a Ràdio Estel. En el moment de tancar aquest text, en el decurs de 38 programes (corresponents a la quarta temporada) hem conegut les inquietuds, aspiracions i motivacions d'entitats i col·lectius com Les Kellys, religioses en barris, Migra Studium, Oikocredit, l'Associació Observa, la Comissió Catalana pels Drets Humans a Nicaragua, la comissió promotora de la ILP Esenciales per la regularització de migrants, la Comissió de Drets Humans del Salvador o l'Ateneu Gregal.

AJUSTOS EN EL DISSENY DE SALILLUM

El n. 17 de la publicació *Salillum* incorpora alguns canvis de disseny per adaptar-lo a les noves tendències i a algunes necessitats dels lectors que hem anat incorporant. La revista es va començar a publicar l'any 2015 amb una maqueta inicial de David González, dissenyador gràfic

militant de l'ACO de la diòcesi de Madrid, que a partir del segon número va continuar el dissenyador gràfic Enric Vidal. Així després de nou anys, des de la Comissió de Comunicació i a proposta del dissenyador gràfic, s'han introduït alguns canvis amb el propòsit d'aconseguir una lectura més còmoda i amable i obtenir una revista més visual i amena de llegir.

LA CONFERÈNCIA EPISCOPAL ESPANYOLA RECONeix, "DE FACTO", L'ACO

El Consell Assessor de la Pastoral del Treball ha modificat el seu reglament per poder incorporar-hi l'ACO com a membre, fet que suposa, "de facto", el reconeixement per part de la Conferència Episcopal Espanyola

(CEE) que durant tants anys ha cercat el moviment. El director de la Pastoral del Treball, Antonio Aranda, ho va explicar als presidents de l'ACO en el XII Consell i d'aquesta manera queda normalitzada la presència i assistència amb veu i vot d'un dels dos copresidents, des del maig de l'any passat, a aquest òrgan assessor de la Pastoral del Treball.

INVERTIR EN LES PERSONES

Text: Albert Dresaire Gaudi

La raó de ser de la cooperativa Oikocredit és proporcionar recursos a aquelles organitzacions que treballen per construir una vida més digna als països del Sud global

És difícil trobar algú que pensi que la guerra és bona i que s'hagi d'invertir per fabricar armes. En canvi, és molt fàcil coincidir amb persones que tenen els seus diners invertits en finançament de guerres o en la fabricació d'armament. Pot semblar una paradoxa, però és ben real.

Gràcies a la banca ètica, podem invertir els nostres estalvis amb la certesa que els nostres diners no serviran per fabricar armes

Efectivament, les principals entitats bancàries de l'Estat, que concentren els estalvis d'una gran majoria de ciutadans i ciutadanes, financen la indústria armamentística.

Aquesta realitat, ja de per si preocupant, es fa encara més sagnant en un moment com l'actual, en què tenim ben a prop la guerra d'Ucraïna. Certament (i per desgràcia) que aquesta

Reunió de membres del grup bancari rural a Thiaoune, a la província de Thiès (Senegal) / ©Philippe Lissac/GODONG.

no és l'única guerra que hi ha al món. Però ens impacta per la seva proximitat.

Ja fa més de cinquanta anys una altra guerra va impactar fortament en les societats occidentals: la guerra del Vietnam. Aquell conflicte i una nova generació de moviments socials (maig del 68) van originar un clima internacional pacifista. Fruit d'aquell clima, l'any 1975 el Consell Mundial de

les Esglésies va crear als Països Baixos la cooperativa Oikocredit.

Des d'aquell moment, Oikocredit s'ha dedicat a oferir la possibilitat d'invertir els diners dels seus clients amb criteris ètics. Gràcies a Oikocredit (i a altres entitats de banca ètica), podem invertir els estalvis amb la certesa que els nostres diners no serviran per fabricar armes.

>>>

El 2017, Gopi Lal Saini, client de Fourth Partner Energy, va demanar un préstec de 120.000 INR (uns 1.500 €) a la comunitat del seu poble Ghans per comprar una instal·lació de bombes solars. El govern va finançar el 75% de la inversió. Conrea guaiaba, cacauet, blat, llavors de mostassa i carbassa índia. La granja és l'única font d'ingressos per a la seva família. Gopi està casat i té tres fills i set nets. Tota la seva família treballa la terra, a vegades ajudada per treballadors i veïns / ©Opmeer Reports/OIKOCREDIT.

Njeru Industries Ltd és una empresa familiar que s'ha convertit en una de les plantacions de te més grans de Kenya, al districte d'Igembe, al comtat de Meru, a les serralades de Nyambene que formen part de la regió del Mont Kenya / ©Opmeer Reports/OIKOCREDIT.

La inversió a Oikocredit té una doble mirada. D'una banda, es dirigeix a aquelles persones que disposen de diners per invertir i els ofereix una eina alternativa als productes de la banca tradicional; productes que es fixen en la rendibilitat però que no solen tenir en compte, com hem dit, criteris ètics. Oikocredit és una bona opció per aplicar, en el món de les finances, els mateixos principis del comerç just: no s'inverteix en la indústria armamentística ni en empreses que no tenen en compte el respecte al medi ambient; no es finança el treball infantil, i es posa èmfasi que els sous siguin dignes i que el paper de les dones sigui en pla d'igualtat.

Oikocredit és una bona opció per aplicar, en el món de les finances, els mateixos principis del comerç just

L'altra part d'aquesta doble mirada d'Oikocredit és aquella que es dirigeix al Sud Global. La raó de ser de la cooperativa és

proporcionar recursos a aquelles organitzacions que treballen per construir una vida més digna en els països més empobrits.

Dit d'una altra manera: Oikocredit és mitjà per accedir a les finances ètiques, i també és una eina transformadora de la realitat.

COM INVERTIR EN OIKOCREDIT

La manera d'invertir en l'entitat és a través de l'adquisició de Certificats de Dipòsit (CDA) de la Fundació Accionarial d'Oikocredit Internacional, el capital de la qual és invertit íntegrament a comprar accions de la cooperativa Oikocredit Internacional. És amb aquests diners que Oikocredit concedeix préstecs i fa inversions en organitzacions de països del Sud Global.

Dit així, pot semblar complicat. I no es pot negar que certs productes financers ho són, de complicats o, si més no, difícils d'entendre per les persones que no estem avesades a tractar temes econòmics. Tanmateix, aquesta

és una particularitat d'Oikocredit (i de la banca ètica en general): no amagar la complexitat ni el risc dels productes financers. Res a veure amb la frivolitat i poca transparència amb què la gran banca comercialitza fons d'inversió o concedeix crèdits amb molta lletra petita.

Per tant, qualsevol persona que disposi d'un mínim de 200 euros (és la inversió mínima permesa) pot dirigir-se a <https://www.oikocredit.es/ca/> i allà trobarà el formulari per introduir les seves dades i iniciar la seva inversió.

LES ASSOCIACIONS DE SUPORT

Per a canalitzar la participació, a l'Estat espanyol hi ha tres associacions de suport que es troben a Catalunya, Euskadi i Sevilla (també hi ha un grup de voluntariat a Madrid); aquestes entitats també duen a terme activitats d'educació per al desenvolupament i sensibilització sobre les finances ètiques en general.

Per tant, les associacions de suport, com ara Oikocredit Catalunya, no duen a terme la gestió dels préstecs, sinó que principalment tenen dos objectius. D'una banda, contribuir a un desenvolupament humà sostenible, i promoure la justícia global i la igualtat de gènere a escala mundial a través de la difusió general del model de les microfinances, la banca ètica i la inversió responsable. I això es concreta de forma més específica a difondre la tasca d'Oikocredit Internacional.

I de l'altra, Oikocredit Catalunya és l'espai de participació i representació democràtica a la cooperativa internacional de totes les persones sòcies i inversores del nostre territori.

ON VAN ELS DINERS D'OIKOCREDIT?

Aquestes dades ens ajudaran a veure l'impacte positiu que poden tenir els nostres diners. L'any 2022, Oikocredit va oferir 995,9 milions

d'euros a 517 organitzacions sòcies. D'aquest finançament, un 77% va anar destinat a projectes d'inclusió financera; els diners mobilitzats en aquest apartat per part de les organitzacions sòcies van arribar a més de 38 milions de persones, de les quals un 81% eren dones. La resta d'inversió mundial d'Oikocredit es distribueix entre projectes vinculats amb l'agricultura (un 18%) i en la promoció de l'energia verda (un 4%).

L'any 2022, Oikocredit va oferir 995,9 milions d'euros a 517 organitzacions sòcies. D'aquest finançament, un 77% va anar destinat a projectes d'inclusió financera

Més dades. L'índex de morositat a Oikocredit (perquè de morositat n'hi ha) és inferior al de la banca tradicional. Aquesta xifra no deixa de ser un indicador de la responsabilitat i la cura de la cooperativa a l'hora de gestionar els préstecs.

A <https://catalunya.oikocredit.es/ca/> s'hi poden trobar els informes trimestrals de la cooperativa, amb un gran detall de les finances d'Oikocredit, però també els informes d'impacte social.

I una última dada. L'any 2021 els dividendes que va repartir Oikocredit als seus inversors va ser del 0,5%. Potser és la dada menys important. La dada més important és que aquests dividendes són un fruit més d'una tasca transformadora.

MÉS INFO

Per conèixer la realitat del finançament de la indústria de les armes per part de la banca tradicional és imprescindible consultar la pàgina <https://bancaarmada.org/ca/>

Oikocredit ha promogut la campanya "Invertim en les persones. Invertim en un món millor". Es pot trobar a <https://www.invertimenlespersones.cat/>

Supriya Divan Kate (32 anys i mare de dues filles bessones) té des del 2017 una botiga de roba, roba interior, joies i maquillatge. Està especialitzada en roba femenina i infantil i també repara i cus articles nous amb dues màquines de cosir. Ocupa dues persones, a més del seu marit i ella mateixa. El 2018 va subscriure el seu primer préstec amb Svasti per 30.000 INR (uns 390 €). Ara té un préstec de 40.000 INR / ©Opmeer Reports/OIKOCREDIT.

Subscriu-te a Salillum

Busquem, amb humilitat, contribuir a il·luminar el món del treball i la vida, amb la mirada que Jesús proposa: humanitzant i estimant, comproment-nos amb els pobres i en situacions que ens envolten.

Salillum es publica gràcies a la col·laboració desinteressada de diverses persones que s'ocupen de redactar i corregir textos, il·lustrar i fotografiar. Els costos corresponen a la impressió i enviament.

També es pot subscriure a través del formulari de la web

<https://acocat.org/subscripcio-salillum>

- Rebràs dues revistes a l'any
- Ajudaràs a anunciar el missatge de Jesús en el món del treball

Menys
d'1€
al mes

SUBSCRIPCIÓ ANUAL (2 NÚMEROS A L'ANY) / SUBSCRIU-T'HI ARA

Per a enviaments de més d'un exemplar o a l'estranger, contacta amb nosaltres

Nom	FORMES DE PAGAMENT (tria'n una)	
Cognoms	→ Domiciliació bancària ☐	
NIF	Nom del titular	
Adreça	Adreça del titular	
Població	Codi postal	Banc / Caixa
Telèfon	Mòbil	Localitat
Correu electrònic	Sucursal Carrer i número	
Reduïda 8€ any ☐	Real 10€ any ☐	Suport 15€ any ☐
Feu el favor de pagar els rebuts que Acció Catòlica Obrera presenti al meu compte / llibreta		
Signatura titular		Data
Codi compte		
ES <input type="text"/>		
→ Xec nominatiu ☐		
Xec nominatiu a nom d'Acció Catòlica Obrera		
→ Ingrés via transferència ☐		
Si decideixes fer el teu abonament per transferència envia'ns una còpia de l'operació. Compte: Triodos Bank ES 75 1491 0001 2920 0698 4526		

Envia aquesta sol·licitud a Acció Catòlica Obrera, C/ Tapioles 10 2n, 08004 Barcelona o escanejant-la per email a acocatalunya@gmail.com

Les dades personals que ens facilites seran incorporades a un fitxer de dades registrat a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, titularitat d'Acció Catòlica Obrera (ACO) i mantingut sota la seva responsabilitat per a enviament d'informació de l'ACO i ús administratiu i estadístic. Pots exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició dirigint-te a l'ACO, C/ Tapioles 10 2n, 08004 Barcelona, o acocatalunya@gmail.com, adjuntant fotocòpia del teu DNI o document identificatiu equivalent.

Si no vols rebre informació de l'ACO, marca la següent casella:

Internees i precarietat habitacional

Moltes de les dones que es dediquen a cuidar familiars d'altres persones ho fan en qualitat d'internees, i això vol dir que viuen i treballen al mateix lloc i sovint en condicions d'explotació. Si perden la feina també perden la casa. És per això que parlem del sensellarisme femení com un fenomen ampli, estructural i invisible en molts casos.

Claudia Frontino, periodista, fotògrafa i sòcia de l'Agència

Talaia ha estat la guanyadora del darrer premi Memorial

Joan Gomis pel reportatge *Dones*

sense llar, històries de supervivència (<https://interactius.ara.cat/dones-sense-llar/>), don prové aquesta imatge.

